Downloaded via the EU tax law app / web

KONKLU?JONIJIET TAL-AVUKAT ?ENERALI

KOKOTT

ippre?entati fit-30 ta' April 2015 (1)

Kaw?a C?105/14

Ivo Taricco *et*

[talba g?al de?i?joni preliminari mressqa mit-Tribunale di Cuneo (L-Italja)]

"Protezzjoni tal-interessi finanzjarji tal-Unjoni – Reati fiskali fil-qasam tat-taxxa fuq il-valur mi?jud – Obbligu tal-Istati Membri li jimponu sanzjonijiet effettivi, proporzjonati u disswa?ivi – Pieni kriminali – Terminu ta' preskrizzjoni tal-pro?eduri – Limitazzjoni legali tat-tul kollu tal-preskrizzjoni fil-ka? tal-interruzzjoni tieg?u – Dispo?izzjoni nazzjonali dwar il-preskrizzjoni li, f'?afna ka?ijiet, tista' twassal g?all-e?enzjoni tal-kriminali mill-pieni – Legalità tal-pieni – Projbizzjoni ta' retroattività – Artikolu 325 TFUE – Direttiva 2006/112/KE – Regolament (KE, Euratom) Nru 2988/95 – Konvenzjoni dwar il-protezzjoni tal-interessi finanzjarji tal-Komunitajiet Ewropej ('Konvenzjoni PIF')"

I – **Introduzzjoni**

1. Id-dritt tal-Unjoni je?i?i li l-qrati tal-Istati Membri ma japplikawx ?erti dispo?izzjonijiet tad-dritt nazzjonali tag?hom dwar il-preskrizzjoni ta' reati applikabbli fil-prosekuzzjoni ta' reati kriminali sabiex b'dan il-mod ti?i ?gurata sanzjoni effettiva ta' reati fiskali? Din hija essenzjalment il-mistoqsija li l-Qorti tal-?ustizzja se jkollha tqis fil-ka? pre?enti fid-dawl ta' talba g?al de?i?joni preliminari minn qorti kriminali Taljana.

2. Din id-domanda titqajjem fil-kuntest ta' frodi fiskali fil-kummer? tax-xampanja li ?iet ?velata fl-Italja. I. Taricco u numru ta' akku?ati o?ra qeg?din ji?u akku?ati li, b?ala membri ta' organizzazzjoni kriminali, issottomettew denunzji tat-taxxa fuq il-valur mi?jud (iktar 'il quddiem il-"VAT") frawdolenti permezz tal-u?u ta' fatturi g?al tran?azzjonijiet ine?istenti. L-attivitajiet kriminali tag?hom kienu apparentement simili g?al frodi tal-VAT tat-tip "karu?ell".

3. Hemm probabbiltà kbira li r-reati allegatament imwettqa f'dan il-kuntest ser ji?u preskritti qabel ma ting?ata sentenza kriminali finali. Skont l-informazzjoni tal-qorti tar-rinviju, dan huwa minnu, mhux biss min?abba ?-?irkustanzi ta' dan il-ka? partikolari, i?da min?abba problema strutturali tad-dritt penali Taljan, li jipprovdi g?al modi differenti ta' interruzzjoni tal-preskrizzjoni tal-pro?eduri i?da mhux is-sospensjoni tag?ha matul pro?ess kriminali. Barra minn hekk, din is-sistema tipprovdi terminu ta' preskrizzjoni assolut, introdott b'dispo?izzjoni legali tal-2005, li, fil-ka? ta' interruzzjoni, jammonta g?al kwart biss tat-tul tal-perijodu ori?inali u ma g?adux, b?al qabel, jammonta g?al nofs it-tul. F'?afna ka?ijiet, jidher li dan it-terminu ta' preskrizzjoni assolut iwassal g?all-e?enzjoni mill-impunità tal-?atja.

4. Peress li tikkon?erna l-VAT, li proporzjon minnha jag?mel parti mir-ri?orsi proprji tal-Unjoni Ewropea (2), din il-kaw?a tipprovdi opportunità sabiex ji?u kkjarifikati ?erti kwistjonijiet

fundamentali relatati mal-protezzjoni tal-interessi finanzjarji tal-Unjoni. F’dan is-sens, il-Qorti tal-?ustizzja g?andha tie?u debitament inkunsiderazzjoni d-drittijiet tal-akku?at fil-pro?eduri kriminali. F’dan ir-rigward, il-kaw?a pre?enti tevoka vagament il-kaw?a famu?a Berlusconi *et* (3). Wara kunsiderazzjoni f’iktar dettall, madankollu, il-kwistjonijiet legali mqajma fil-ka? pre?enti huma differenti minn dawk li kienet e?aminat il-Qorti tal-?ustizzja f’dik l-okka?joni.

II – **Il-kuntest ?uridiku**

A – *Id-dritt tal-Unjoni*

5. Il-kuntest ?uridiku tal-Unjoni f’din il-kaw?a huwa essenzjalment iddeterminat minn diversi dispo?izzjonijiet dwar il-protezzjoni tal-interessi finanzjarji tal-Unjoni Ewropea (pre?edentement, il-“Komunitajiet Ewropej”). G?andha ting?ata attenzjoni partikolari lill-Artikoli 4(3) TUE u 325 TFUE, lir-Regolament (KE, Euratom) Nru 2988/95 (4) u lill-hekk imsej?a “Konvenzjoni PIF” (5). Barra minn hekk, g?andha ting?ata kunsiderazzjoni g?ad-Direttiva 2006/112/KE dwar is-sistema komuni ta’ taxxa fuq il-valur mi?jud (6).

6. Barra minn hekk, il-Qorti tal-?ustizzja tintalab ukoll tag?ti interpretazzjoni tal-Artikoli 101 TFUE, 107 TFUE u 119 TFUE, li l-kontenut tag?hom miniex ser nirriprodu?i iktar ’il quddiem.

Id-dispo?izzjonijiet tat-Trattat FUE

7. L-Artikolu 325 TFUE jistabbilixxi dan li ?ej:

“(1) L-Unjoni u l-Istati Membri g?andhom jikkumbattu l-frodi u l-attivitajiet illegali o?ra li jaffettwaw l-interessi finanzjarji ta’ l-Unjoni permezz ta’ mi?uri, li jittie?du skond dan l-Artikolu u li jservu ta’ deterrent kif ukoll li jkunu tali li joffru protezzjoni effettiva fl-Istati Membri, kif ukoll fl-istituzzjonijiet, il-korpi u l-organi [l-o?rajn] ta’ l-Unjoni.

(2) L-Istati Membri g?andhom jie?du l-istess mi?uri sabiex jikkumbattu l-frodi li taffettwa l-interessi finanzjarji ta’ l-Unjoni b?al ma jie?du sabiex jikkumbattu l-frodi li taffettwa l-interessi finanzjarji tag?hom stess.

[…]”

Ir-Regolament (KE, Euratom) Nru 2988/95

8. Ir-Regolament tal-Kunsill Nru 2988/95 jipprovdi regoli ?enerali dwar verifiki omo?enji kif ukoll dwar mi?uri amministrattivi u sanzjonijiet fil-ka? ta’ irregolaritajiet fir-rigward tad-dritt tal-Unjoni (pre?edentement id-“dritt tal-Komunità”). L-Artikolu 1(2) tieg?u jiddefinixxi l-kun?ett ta’ irregolarità kif ?ej:

“‘Irregolarità’ g?andha tfisser kull ksur ta’ dispo?izzjoni tal-li?i tal-Komunità li jirri?ulta minn att jew nuqqas ta’ operatur ekonomiku, li g?andu, jew li jista’ jkollu, l-effett li jippre?udika l-budget ?enerali tal-Komunità jew il-budget mmexxi minnhom, jew billi jnaqqas jew jitlef id-d?ul li jakkumula minn ri?orsi tag?hom stess mi?bura direttament g?an-nom tal-Komunità, jew permezz ta’ nefqa mhux ?ustifikata.”

9. L-Artikolu 3 tar-Regolament Nru 2988/95 jirregola l-preskrizzjoni tal-pro?eduri:

“(1) Il-perjodu tal-limitazzjoni [tal-preskrizzjoni] g?all-pro?eduri g?andu jkun ta’ erba’ snin minn meta l-irregolarità li ssir msemmija f’Artikolu 1(1) tkun ?iet kommessa. Madankollu, ir-regoli settorjali jistg?u jipprovdu g?al perjodu iqsar li ma jistax ikun anqas minn tliet snin.

F’ka? ta’ irregolaritajiet kontinwi jew ripetuti, it-terminu tal-limitazjoni g?andu jibda jiddekorri mill-jum li fih tieqaf l-irregolarità. […]

It-terminu tal-limitazjoni g?andu ji?i interrott bi kwalsiasi att ta’ l-awtorità kompetenti, notifikat lill-persuna in kwestjoni, li jkollha x’taqsam ma’ l-investigazzjoni jew pro?eduri legali dwar l-irregolarità. It-terminu g?andu jibda jiddekorri mill-?did wara kull att li jinterrompih.

Madankollu, il-limitazzjoni g?andha ssir effettiva mhux aktar tard mil-jum li fih perjodu li jkun id-doppju tal-perjodu tat-terminu jiskadi ming?ajr ma l-awtorità kompetenti tkun imponiet penali, ?lief fejn il-pro?edura amministrattiva tkun ?iet sospi?a skond Artikolu 6(1).

[…]

(3) L-Istati Membri g?andhom i?ommu l-possibilità li japplikaw perjodu li jkun itwal […]”

10. L-Artikolu 6(1) tar-Regolament Nru 2988/95 jinkludi regoli g?all-pro?edura amministrattiva fil-ka? ta’ pro?eduri kriminali paralleli li jirrigwardaw l-istess fatti:

“Ming?ajr pre?udizzju g?all-mi?uri amministrattivi u l-penali tal-Komunità adottati abbazi tar-regoli settorjali li jkunu je?istu fil-waqt tad-d?ul fis-se?? ta’ dan ir-Regolament, l-imposizzjoni ta’ penalitajiet finanzjarji b?al multi amministrattivi tista’ ti?i sospi?a b’de?i?joni ta’ l-awtorità kompetenti jekk ikunu nbdew pro?eduri kriminali kontra l-persuna kkon?ernata in konnessjoni mal-istess fatti. Is-sospensjoni tal-pro?eduri amministrattivi g?andha tissospendi l-perjodu tal-limitazzjoni li hemm provdut f’Artikolu 3.

[…]”

Il-Konvenzjoni PIF

11. Numru ta’ dispo?izzjonijiet komuni dwar il-protezzjoni tal-interessi finanzjarji tal-Unjoni skont id-dritt penali huma inklu?i wkoll fil-Konvenzjoni PIF iffirmata fil-Lussemburgu fis-26 ta’ Lulju 1995, li kienet konklu?a minn dawk li kienu l-15-il Stat Membru tal-Unjoni fuq il-ba?i tal-Artikolu K.3(2)(c) UE (7) u li da?let fis-se?? fis-17 ta’ Ottubru 2002 (8).

12. Ta?t it-Titolu “Dispo?izzjonijiet ?enerali”, l-Artikolu 1 tal-Konvenzjoni PIF jiddefinixxi l-fatturi li jikkostitwixxu frodi u jobbliga lill-Istati Membri li jiddefinixxu l-azzjonijiet koperti minnu b?ala reati kriminali:

“1. G?all-g?anijiet ta’ din il-Konvenzjoni, frodi li taffettwa l-interessi finanzjarji tal-Komunitajiet Ewropej tikkonsisti fir-:

[…]

(b) rigward d?ul, kwalunkwe att jew omissjoni intenzjonali dwar:

– l-u?u jew pre?entazzjoni ta’ stqarrijiet jew dokumenti foloz, mhux korretti jew mhux kompluti, li g?andhom b?ala effett it-tnaqqis illegali ta’ fondi mill-bilan? ?enerali tal-Komunitajiet Ewropej jew bilan?i m?addma minn, jew f’isem, il-Komunitajiet Ewropej,

– ma tkunx ?velata informazzjoni bi ksur ta’ obbligu spe?ifiku, bl-istess effett,

– applikazzjoni ?a?ina ta’ benefi??ju miksub legalment, bl-istess effett.

2. So??ett g?all-Artikolu 2 (2), kull Stat Membru jie?u l-mi?uri me?tie?a u xierqa biex jittrasponu

minn paragrafu fil-li?i kriminali tag?hom b'dak il-mod li l-kondotta msemmija hemm tikkostitiwxxi reati kriminali.

3. Bla ?sara g?all-Artikolu 2 (2), kull Stat Membru jie?u l-mi?uri me?tie?a biex jassigura li l-preparazzjoni ma?suba jew forniment ta' stqarrijiet u dokumenti foloz, mhux korretti jew mhux kompluti li g?andhom l-effett deskritt f'paragrafu 1 tikkostitiwxxi reat kriminali jekk mhux di?al punit b?ala reat prin?ipali jew b?ala parte?ipazzjoni f'instigazzjoni ta', jew attentat biex twettaq, frodi kif definit f'paragrafu 1.

[…]"

13. L-Artikolu 2 tal-Konvenzjoni PIF jinkludi l-obbligu segwenti tal-Istati Membri li jintrodu?u sanzjonijiet:

"1. Kull Stat Membru jie?u l-mi?uri me?tie?a biex jassigura li l-kondotta msemmija fl-Artikolu 1, u parte?ipazzjoni f'instigazzjoni jew attentat tal-kondotta msemmija fl-Artikolu 1(1), huma puniti b'penalitajiet kriminali effettivi, proporzjonati u diswa?ivi, inklu?i, g?al inqas f'ka?i ta' frodi serja, penalitajiet li jinvolvu depravazzjoni ta' libertà li tista' tag?ti lok g?al estradizzjoni, u jinftiehem li frodi serja titqies frodi li tinvolvi ammont minimu li g?andu jkun stabbilit f'kull Stat Membru. Dan l-ammont minimu ma jistax ikun stabbilit g?as-somma li taqbe? 50 000 ECU.

2. Madankollu, f'ka?ijiet ta' frodi minima li tinvolvi ammont totali ta' inqas minn 4 000 ECU u tinvolvi ?irkostanzi partikolarment serji ta?t il-li?ijiet tag?hom, Stat Membru jista' jipprovdi penalitajiet ta' tip differenti minn dawk stabbiliti f'paragrafu1.

[....]"

Id-Direttiva tal-VAT (Direttiva 2006/112/KE)

14. Fit-Titolu IX tad-Direttiva 2006/112, li huwa intitolat "E?enzjonijiet", l-Artikolu 131, b?ala parti mid-"Disposizzjonijiet ?enerali" tal-Kapitolu 1, jistabbilixxi dan li ?ej:

"L-e?enzjonijiet ipprovduti fil-Kapitoli 2 sa 9 g?andhom japplikaw ming?ajr pre?udizzju g?al disposizzjonijet o?rajn tal-Komunità skond kondizzjonijiet li l-Istati Membri g?andhom jistabilixxu g?all-finijiet li ji?guraw l-applikazzjoni korretta u ?ara ta' dawk l-e?enzjonijet u tal-prevenzjoni ta' kawlunkwe eva?joni, evitar jew abbu? possibbli."

15. Fl-Artikolu 138(1), li huwa wie?ed mid-dispo?izzjonijiet li jikkon?erna l-"[e]?enzjonijiet g?al transazzjonijiet intra-Komunitarji" fil-Kapitolu 4 tat-Titolu IX tad-Direttiva 2006/112, fil-kuntest ta' e?enzjonijiet relatati mal-provvista ta' merkanzija, jipprovdi kif ?ej:

"L-Istati Membri g?andhom je?entaw il-provvista ta' merkanzija mibg?uta jew ittrasportata lejn destinazzjoni 'l barra mit-territroju tag?hom i?da fil-Komunità, jew mill-bejjieg? jew f'ismu jew il-persuna li tkun qed takkwista l-merkanzija, g?al persuna taxxabbli o?ra, jew g?al persuna legali mhux taxxabbli li tkun qed ta?ixxi b?ala tali fi Stat Membru ie?or li mhux dak minn fejn bdiet tinbag?at jew tkun ittrasportata il-merkanzija."

16. Barra minn hekk, id-dispo?izzjonijiet dwar l-"[e]?enzjonijiet g?al transazzjonijiet li jirrigwardaw il-kummer? internazzjonali", inklu?i fil-Kapitolu 10 tat-Titolu IX tad-Direttiva 2006/112, jinkludu l-Artikolu 158(1) li, fir-rigward ta' "[m]?a?en doganali, m?a?en li mhumiex im?a?en doganali u arran?amenti simili", jipprovdi parzjalment, kif ?ej:

"1. B'deroga mill-Artikolu 157(2), l-Istati Membri jistg?u jipprovdu g?al arran?amenti tal-?a?na minbarra magazzina?? doganali fil-ka?ijiet li ?ejjin:

(a) fejn il-merkanzija hija ma?suba g?al ?wienet ?ielsa mit-taxxa, g?all-finijiet tal-provvista ta' merkanzija li g?andha tin?arr fil-bagalja tal-vja??aturi li jie?du titjiriet jew li jaqsmu bil-ba?ar g?al territorji terzi jew pajjizi terzi, fejn dik il-provvista hi e?enti skond il-punt (b) ta' l-Artikolu 146(1);

(b) fejn il-merkanzija hija ma?suba g?al persuni taxxabli, g?all-finijiet ta' twettiq ta' provvisti g?al vja??aturi abbord ajruplani jew vapuri matul titjira jew vja?? bil-ba?ar fejn il-post tal-wasla jinsab barra mill-Komunità;

(?) fejn il-merkanzija hija ma?suba g?al persuni taxxabli, g?all-finijiet ta' twettiq ta' provvisti li huma e?enti mill-VAT skond l-Artikolu 151.

2. Fejn l-Istati Membri je?er?itaw l-g?a?la ta' e?enzjoni prevista fil-punt (a) tal-paragrafu 1, huma g?andhom jie?du l-mi?uri me?tie?a biex ji?guraw l-applikazzjoni tajba u ?ara ta' din l-e?enzjoni u biex ma jkunx hemm eva?joni, skartar jew abbu?.

[…]"

B – *Id-dritt Taljan*

17. L-Artikolu 157 tal-codice penale Taljan (9), kif emendat bil-Li?i Nru 251 tal-5 ta' Di?embru 2005 (10) (iktar 'il quddiem, il-"Li?i Nru 251/2005"), ta?t it-Titolu "Preskrizzjoni, Terminu ta' preskrizzjoni" jipprovdi kif ?ej:

"Il-prosekuzzjoni ta' reat hija preskritta wara li jkun iddekorra terminu ekwivalenti g?at-tul tal-piena massima stabbilita fil-li?i; bla ?sara g?al dan, il-perijodu ta' preskrizzjoni ma g?andux ikun inqas minn sitt snin fil-ka? ta' delitti u inqas minn erba' snin fil-ka? ta' reati, inklu? fil-ka? li dawn tal-a??ar ikunu ssanzjonati b'multa biss.

Sabiex ji?i ddeterminat il-perijodu ta' preskrizzjoni, g?andha tittie?ed inkunsiderazzjoni l-piena stabbilita mil-li?i g?ar-reat imwettaq jew g?all-attentat reat ming?ajr ma jittie?du inkunsiderazzjoni ?-?irkustanzi li jimmitigaw jew li jiggravaw ir-reat, g?ajr i?-?irkustanzi li fir-rigward tag?hom il-li?i tistabbilixxi piena differenti minn dik li hija normalment stabbilita […]

[…]"

18. L-Artikolu 158 tal-codice penale Taljan jirregola l-bidu tat-terminu ta' preskrizzjoni:

"It-terminu tal-preskrizzjoni jibda jiddekorri mill-jum li fih twettaq ir-reat, jew fil-ka? ta' attentat reat, mill-jum li fih intemmet l-attività jew l-attività kontinwa tal-akku?at.

[…]"

19. L-Artikolu 159 tal-codice penale Taljan jiddetermina l-ka?ijiet ta' sospensjoni tat-terminu ta' preskrizzjoni. Dawn jinkludu l-ka? fejn il-kwistjoni titressaq quddiem qorti o?ra jew fejn il-persuna li tiddefendi lill-akku?at jew l-akku?at ikollha impediment. "Il-preskrizzjoni ter?a' tibda tiddekorri fil-jum li fih il-kaw?a li tat lok g?as-sospensjoni ma tibqax te?isti."

20. L-Artikolu 160 tal-codice penale Taljan jipprevedi din id-dispo?izzjoni dwar l-interruzzjoni tat-terminu ta' preskrizzjoni:

“It-terminu ta’ preskrizzjoni ji?i interrott permezz ta’ sentenza jew ta’ digriet ta’ kundanna.

Digriet li jordna l-applikazzjoni ta’ mi?uri kawtelatorji *ratione personae* jew li jikkonferma detenzjoni jew arrest, e?aminazzjoni quddiem il-qorti jew il-prosekutur pubbliku jew ?itazzjoni quddiem il-prosekutur pubbliku g?all-finijiet ta’ investigazzjoni, digriet li permezz tieg?u hija skedata s-seduta sabiex ji?i de?i? li l-kaw?a g?andha ti?i rtirata, att ta’ akku?a, u digriet li jistabbilixxi smig? preliminari […] jistg?u wkoll jag?tu lok g?all-interruzzjoni tat-terminu ta’ preskrizzjoni.

Fil-ka? ta’ interruzzjoni, il-preskrizzjoni tibda tiddekorri mill-?did mill-jum tal-interruzzjoni. Jekk ikun hemm iktar minn interruzzjoni wa?da, il-preskrizzjoni tibda tiddekorri mill-a??ar interruzzjoni; madankollu, it-termini stabbiliti fl-Artikolu 157 f’ebda ?irkustanza ma jistg?u ji?u esti?i lil hinn mit-termini stabbiliti fit-tieni subparagrafu tal-Artikolu 16 […]”.

21. Qabel ir-revi?joni tad-dispo?izzjonijiet tal-preskrizzjoni permezz tal-Li?i Nru 251/2005, it-terminu ta’ preskrizzjoni seta’ ji?i esti? b’mhux iktar minn nofsu fil-ka? ta’ interruzzjoni ta’ dan it-terminu.

22. L-effetti tas-sospensjoni u tal-interruzzjoni tal-preskrizzjoni huma stabbiliti fl-Artikolu 161 tal-codice penale Taljan kif ?ej:

“Is-sospensjoni u l-interruzzjoni tal-preskrizzjoni jipprodu?u effetti g?al dawk kollha li jkunu wettqu r-reat.

Bl-e??ezzjoni tal-prosekuzzjoni reati msemmija fl-Artikoli 51(3)(b) u (c) tal-Kodi?i tal-Pro?edura Kriminali, interruzzjoni tat-terminu ta’ preskrizzjoni tista’ tag?ti lok g?all-estensjoni ta’ dan it-terminu b’mhux iktar minn kwart ta’ dan it-terminu, g?all-estenzjoni ta’ mhux iktar min-nofs fil-ka?ijiet imsemmija fit-tieni in?i? tal-Artikolu 99, g?all-estenzjoni ta’ ?ew? terzi fil-ka?ijiet imsemmija fir-raba’ in?i? tal-Artikolu 99, u g?all-estenzjoni ta’ mhux iktar minn darbtejn it-tul tat-terminu fil-ka?ijiet imsemmija fl-Artikoli 102, 103, 105.”

23. L-Artikolu 416 tal-codice penale Taljan jipprovdi li t-twaqqif ta’ organizzazzjoni g?all-finijiet tat-twettiq ta’ reati huwa punibbli b’piena ta’ pri?unerija ta’ bejn tlieta sa seba’ snin. Is-sempli?i parte?ipazzjoni f’tali asso?jazzjoni hija punibbli b’piena ta’ pri?unerija ta’ bejn sena u ?ames snin.

24. Is-sottomissjoni ta’ denunzja tal-VAT frawdolenti permezz tal-u?u ta’ fatturi jew kwalunkwe dokumenti o?ra marbuta ma’ tran?azzjonijiet ine?istenti, konformement mal-Artikolu 2 tad-Decreto legislativo (11) (Digriet Le?i?lattiv) Nru 74 tal-President tar-Repubblika tal-10 ta’ Marzu 2000 (iktar ’il quddiem, id-“Digriet Nru 74/2000”) (12) hija punibbli b’piena ta’ pri?unerija ta’ bejn sena u sitt xhur sa sitt snin. Skont l-Artikolu 8 tad-Digriet Nru 74/2000, l-emissjoni ta’ fatturi foloz sabiex terzi jkunu jistg?u jevadu l-VAT hija punibbli bl-istess piena.

III – **Il-fatti u l-kaw?a prin?ipali**

25. I. Taricco u numru ta’ persuni o?ra (iktar ’il quddiem l-“imputati”) huma akku?ati bil-fatt li, fil-perijodu ta’ bejn l-2005 u l-2009, stabbilixxew organizzazzjoni kriminali jew ipparte?ipaw f’din l-asso?jazzjoni b?ala membri. L-g?an ta’ din l-organizzazzjoni kriminali kien allegatament it-twettiq ta’ reati kriminali ta’ emissjoni ta’ fatturi foloz u sottomissjoni ta’ denunzji tal-VAT frawdolenti permezz tal-u?u ta’ fatturi foloz.

26. Il-fatturi foloz, li l-ammont totali tag?hom kien ta’ diversi miljuni ta’ euro, kienu jikkon?ernaw tran?azzjonijiet kummer?jali tax-xampanja. Fuq il-ba?i ta’ ftehimiet li saru bejn l-imputati, il-bejg? nazzjonali tax-xampanja kien, bl-assistenza ta’ numru ta’ kumpanniji, li kull wa?da minnhom kienet legalment irrappre?entata minn persuni minn fost l-imputati, kienu ?ew irre?istrati b’mod falz b?ala

kunsinni intra-Komunitarji.

27. L-irwol prin?ipali ta’ dawn l-attivitajiet kien fdat lill-kumpannija Planet Srl. Hija xjentement ir?eviet fatturi foloz minn numru ta’ kumpanniji o?ra (hekk sej?a “missing traders” (13)), li, min-na?a tag?hom a?ixxew b?ala importaturi fittizji tax-xampanja. Planet inkludiet dawn il-fatturi fil-kontabbiltà tag?ha, u naqqset il-VAT ddikjarata b?ala taxxa fuq l-input u, konsegwentement, issottomettiet denunzji tal-VAT annwali falzi. B’dan il-mod, Planet setg?et tixtri x-xampanja bi prezz li kienu sostanzjalment ir?as mill-prezz tas-suq u, fl-a??ar mill-a??ar, to?loq distorsjoni tal-kompetizzjoni. Fir-rigward tal-“missing traders”, u?ud minnhom ma ssottomettewx denunzji tal-VAT annwali, filwaqt li o?rajn issottomettew denunzji i?da qatt ma ?allsu l-VAT korrispondenti.

28. Wara t-tmiem tal-investigazzjonijiet preliminari, tressqet akku?a kontra l-imputati. L-applikazzjoni g?all-ftu? tal-pro?eduri prin?ipali ?iet inizjalment ippre?entata quddiem it-Tribunale di Mondovi. Wara g?add ta’ o??ezzjonijiet li ?ew ippre?entati mill-avukati tad-difi?a tal-akku?ati fis-seduta preliminari (14) u li wasslu sabiex il-pro?eduri jer?g?u lura g?all-fa?i tal-investigazzjoni, il-pro?eduri kriminali jinsabu mill-?did fl-istadju ta’ seduta preliminari, li hija pendenti quddiem it-Tribunale di Cuneo, li hija l-qorti tar-rinviju (15). F’dan l-istadju tal-pro?eduri, l-im?allef tas-seduta preliminari (16) g?andu jiddetermina jekk ir-ri?ultati tal-investigazzjonijiet ji??ustifikawx il-bidu ta’ pro?ess kontra l-akku?ati kif ukoll jekk g?andhiex ti?i skedata ?urnata g?as-smig? prin?ipali.

29. Il-qorti tar-rinviju ssostni li, skont id-dispo?izzjonijiet applikabbli fl-Italja dwar il-preskrizzjoni tal-pro?eduri, ir-reati fiskali kollha, li l-imputati huma akku?ati bihom, ser ji?u preskritti mhux iktar tard mit-8 ta’ Frar 2018, anki jekk tittie?ed inkunsiderazzjoni l-estensjoni legali tat-terminu ta’ preskrizzjoni, min?abba diversi mi?uri li kkaw?aw l-interruzzjoni tal-preskrizzjoni. Fil-fatt, fir-rigward ta’ wie?ed mill-imputati, G. Anakiev, il-prosekuzzjoni ilha preskritta mill-11 ta’ Mejju 2013.

30. Kif issostni l-qorti tar-rinviju, fil-ka? pre?enti huwa “pjuttost probabbli” li l-preskrizzjoni tal-pro?eduri tkun ?iet preskritta qabel ma tkun ing?atat sentenza finali. Kif tenfasizza l-qorti tar-rinviju, din is-sitwazzjoni ma hijiex partikolari g?all-ka? pre?enti, i?da tirrikorri f’diversi pro?eduri kriminali li jitressqu fl-Italja, b’mod partikolari dawk li jikkon?ernaw reati ekonomi?i li, min-natura tag?hom, ?afna drabi je?tie?u investigazzjonijiet partikolarment komprensivi u huma li huma ferm kumplessi.

31. Fid-dawl ta’ dak li ntqal, il-qorti tar-rinviju tesprimi t-t?assib tag?ha li s-sistema ta’ preskrizzjoni tal-pro?eduri fl-Italja, kuntrarjament g?all-g?an li effettivament g?andha, fil-verità sservi b?ala “garanzija ta’ impunità” g?all-kriminali ekonomi?i u li effettivament l-Italja qieg?da tikser l-obbligi tag?ha ta?t id-dritt tal-Unjoni. Hija tattribwixxi dan g?al-Li?i Nru 251/2005, li tipprovdi li t-termini ta’ preskrizzjoni li huma interrotti issa huma esti?i biss bi kwart, filwaqt li pre?edentement kienu ji?u esti?i bin-nofs.

IV – **It-talba g?al de?i?joni preliminari u l-pro?edura quddiem il-Qorti tal-?ustizzja**

32. Permezz tad-digriet tas-17 ta’ Jannar 2014, ir?evut fil-5 ta’ Marzu 2014, it-Tribunale di Cuneo ppre?entat id-domandi li ?ejjin lill-Qorti tal-?ustizzja g?al de?i?joni preliminari:

“1) L-emendar tal-a??ar paragrafu tal-Artikolu 160 tal-codice penale italiano permezz tal-Li?i Nru 251 tal-2005 – fil-parti li [tikkon?erna] estensjoni tat-terminu ta’ preskrizzjoni biss bi kwart tat-tul wara interruzzjoni, u g?aldaqstant, li tippermetti l-preskrizzjoni tar-reati minkejja t-tressiq [fit-terminu previst] tal-azzjoni kriminali, bil-konsegwenti impunità g?al dawn ir-reati – jikser ir-regola ta’ ?arsien tal-kompetizzjoni ta?t l-Artikolu 101 TFUE?

2) Bl-emendar tal-a??ar paragrafu tal-Artikolu 160 tal-codice penale italiano permezz tal-Li?i Nru 251 tal-2005 – fil-parti li [tikkon?erna] estensjoni tat-terminu ta’ preskrizzjoni biss bi kwart tat-

tul wara interruzzjoni, u g?aldaqstant, li ??a??ad minn konsegwenzi kriminali r-reati mwettqa minn operaturi ekonomi?i ming?ajr skrupli – l-Istat Taljan introdu?a forma ta' g?ajnuna pprojbita mill-Artikolu 107 TFUE?

3) Bl-emendar tal-a??ar paragrafu tal-Artikolu 160 tal-codice penale italiano permezz tal-Li?i Nru 251 tal 2005 – fil-parti li [tikkon?erna] estensjoni tat-terminu ta' preskrizzjoni biss bi kwart tat-tul wara interruzzjoni, u g?aldaqstant, li to?loq ipote?i ta' impunità g?al min jinstrumentalizza d-Direttiva Komunitarja – l-Istat Taljan indebitament ?ied e?enzjoni ulterjuri flimkien ma' dawk [...] ikkontemplati [b'mod e?awrjenti] mill-Artikolu 158 tad-Direttiva tal-Kunsill 2006/112/KE?

4) Bl-emendar tal-a??ar paragrafu tal-Artikolu 160 tal-codice penale italiano permezz tal-Li?i Nru 251 tal 2005 – fil-parti li [tikkon?erna] estensjoni tat-terminu ta' preskrizzjoni biss bi kwart tat-tul wara interruzzjoni, u g?aldaqstant, li tirrinunzja milli tippenalizza a?ir li j?a??ad lill-Istat mir-ri?orsi ne?essarji anki biex jiffa??ja l-obbligi lejn l-Unjoni Ewropea, ?ie miksur il-prin?ipju ta' finanzi b'sa??ithom stabbilit mill-Artikolu 119 TFUE?"

33. Fost il-partijiet li huma akku?ati fil-kaw?a prin?ipali, kien biss G. Anakiev li pprovda sottomissjonijiet bil-miktub g?all-finijiet tal-pro?edura g?al de?i?joni preliminari. Barra minn hekk, kemm il-Gvernijiet tal-Italja, tal-?ermanja u tal-Polonja kif ukoll il-Kummissjoni Ewropea ipparte?ipaw fil-pro?edura bil-miktub. Bl-e??ezzjoni ta' G. Anakiev kif ukoll tal-Gvern Pollakk, dawn l-istess partijiet kienu wkoll irrappre?entati fis-seduta tat-3 ta' Marzu 2015.

V – **Osservazzjonijiet preliminari ta' natura pro?edurali**

34. Qabel nindirizza l-evalwazzjoni sostantiva tad-domandi preliminari, fid-dawl tat-t?assib espress minn bosta partijiet fil-kaw?a prin?ipali, ser nag?mel numru ta' osservazzjonijiet preliminari ta' natura pro?edurali, li minn na?a, jikkon?ernaw il-?urisdizzjoni tal-Qorti tal-?ustizzja li tag?ti risposta g?ad-domandi preliminari (ara t-Taqsima A iktar 'il quddiem) u min-na?a l-o?ra, l-ammissibbiltà ta' dawn id-domandi (ara t-Taqsima B iktar 'il quddiem).

A – *Il-?urisdizzjoni tal-Qorti tal-?ustizzja li tag?ti risposta g?ad-domandi preliminari*

35. Skont l-Artikolu 267 TFUE, fi pro?edura g?al de?i?joni preliminari, il-Qorti tal-?ustizzja g?andha ?urisdizzjoni sabiex tag?ti de?i?joni preliminari dwar l-interpretazzjoni tat-Trattati u tal-atti tal-istituzzjonijiet, korpi, uffi??ji jew a?enziji tal-Unjoni, ji?ifieri l-poteri tag?ha jestendu, fil-prin?ipju, g?all-interpretazzjoni tad-dritt tal-Unjoni fl-intier tieg?u (17).

36. Fil-ka? pre?enti, din il-?urisdizzjoni ma hijiex preklu?a mill-fatt li l-kaw?a prin?ipali tikkon?erna reati fiskali ta?t id-dritt nazzjonali. Minkejja li l-kompetenza fil-qasam tad-dritt penali u l-pro?eduri kriminali tibqa' prin?ipalment responsabbiltà tal-Istati Membri, l-awtoritajiet nazzjonali xorta g?andhom je?er?itaw is-setg?at rispettivi tag?hom konformement mar-rekwi?iti ta?t id-dritt tal-Unjoni (18). Barra minn hekk, fir-rigward b'mod spe?ifiku tal-pro?eduri kriminali fil-qasam tal-VAT, il-Qorti tal-?ustizzja kkonstatat, re?entement, li tali pro?eduri huma koperti mill-kamp ta' applikazzjoni tad-dritt tal-Unjoni (19).

37. F’dan il-kuntest, il-Qorti tal-?ustizzja g?andha ?urisdizzjoni sabiex tinterpreta d-dritt tal-Unjoni fl-intier tieg?u, inklu? il-Konvenzjoni PIF, sa fejn l-interpretazzjoni ta’ din tal-a??ar hija rilevanti g?as-soluzzjoni tat-tilwima inkwistjoni. Huwa minnu li din il-Konvenzjoni kienet di?à ?iet konklu?a fl-1995 ta?t dak li kien it-“tielet pilastru” tal-Unjoni Ewropea, fuq il-ba?i tat-Trattat tal-UE fil-ver?joni ori?inali tieg?u (20). Madankollu, skont l-Artikolu 9 tal-Protokoll dwar id-dispo?izzjonijiet tran?itorji (21), il-Konvenzjoni PIF g?andha tibqa’ tapplika anki wara l-abolizzjoni tal-istruttura tal-pilastri tal-Unjoni li kienet il-konsegwenza tad-d?ul fis-se?? tat-Trattat ta’ Lisbona. G?aldaqstant, din il-konvenzjoni tibqa’ parti integrali mid-dritt tal-Unjoni.

38. Barra minn hekk, b’effett mill-1 ta’ Di?embru 2014, ma g?adhomx japplikaw restrizzjonijiet dwar il-?urisdizzjoni tal-Qorti tal-?ustizzja li tag?ti de?i?jonijiet preliminari fil-qasam tal-ex tielet pilastru tal-Unjoni (Artikoli 10(1) u (3) tal-Protokoll dwar id-dispo?izzjonijiet tran?itorji). Dan japplika wkoll g?at-talbiet g?al de?i?joni preliminari mressqa qabel l-1 ta’ Di?embru 2014, b?al dik pre?enti (22).

39. Fid-dawl ta’ dan, anki qabel l-1 ta’ Di?embru 2014, il-Qorti tal-?ustizzja fi kwalunkwe ka? di?à kellha ?urisdizzjoni li twie?eb g?al talbiet g?al de?i?joni preliminari mressqa minn qorti Taljana li kienu jirrigwardaw l-interpretazzjoni tal-Konvenzjoni PIF. Dan peress li r-Repubblika Taljana kienet, mill-bidu nett, irrikonoxxiet, fuq ba?ijiet o?ra, il-?urisdizzjoni tal-Qorti tal-?ustizzja li tkun adita b’dawn id-de?i?jonijiet preliminari, ji?ifieri, minn na?a, fuq il-ba?i tal-Protokoll Addizzjonali g?all-Konvenzjoni PIF (23) u min-na?a l-o?ra, fuq il-ba?i tal-Artikoli 35(2) u (3)(b) UE (24), filwaqt li dejjem irrikonoxxiet id-dritt lill-qrati nazzjonali li jressqu talba g?al de?i?joni preliminari (25).

40. Fid-dawl ta’ dak li ntqal, huwa pa?ifiku li l-Qorti tal-?ustizzja g?andha ?urisdizzjoni sabiex tikkunsidra l-kwistjonijiet kollha mqajma minn din it-talba g?al de?i?joni preliminari.

B – *L-ammissibbiltà tad-domandi preliminari*

41. Numru ta’ partijiet fil-kaw?a prin?ipali jqajmu o??ezzjonijiet dwar l-ammissibbiltà tad-domandi preliminari mag?mula lill-Qorti tal-?ustizzja (Artikolu 267 TFUE u Artikolu 94 tar-Regoli ta’ Pro?edura). Essenzjalment, dawn jiddubitaw ir-rilevanza tad-domandi mag?mula g?at-te?id ta’ de?i?joni g?as-soluzzjoni tal-kaw?a prin?ipali.

42. Barra minn hekk, g?andu ji?i nnotat li, skont ?urisprudenza stabbilita, hija b’mod esklu?iv il-qorti tar-rinviju li g?andha ?urisdizzjoni sabiex, fir-rigward ta?-?irkustanzi partikolari tal-ka? individwali, tevalwa n-ne?essità ta’ de?i?joni preliminari mill-Qorti tal-?ustizzja kif ukoll ir-rilevanza tad-domandi mag?mula lill-Qorti tal-?ustizzja. G?aldaqstant, sakemm id-domandi mag?mula jirrigwardaw l-interpretazzjoni tad-dritt tal-Unjoni, il-Qorti tal-?ustizzja hija, b?ala prin?ipju, marbuta tie?u de?i?joni dwarhom. Fil-ka? li qorti nazzjonali tag?mel domandi dwar id-dritt tal-Unjoni lill-Qorti tal-?ustizzja, ikun hemm pre?unzjoni ta’ rilevanza favur it-talba g?al de?i?joni preliminari (26).

43. Ir-rifjut tal-Qorti tal-?ustizzja li tag?ti de?i?joni dwar domanda preliminari mag?mula minn qorti nazzjonali huwa possibbli biss meta jkun jidher b’mod manifest li l-interpretazzjoni mitluba tad-dritt tal-Unjoni ma g?andha l-ebda relazzjoni mar-realtà jew mas-su??ett tal-kaw?a prin?ipali, meta l-problema tkun ta’ natura ipotetika jew meta l-Qorti tal-?ustizzja ma jkollhiex disponibbli l-informazzjoni fattwali u legali ne?essarja sabiex tirrispondi utilment g?ad-domandi li jkunu sarulha (27).

44. Fil-ka? pre?enti ma hemmx tali sitwazzjoni.

45. L-informazzjoni fid-digriet tar-rinviju dwar i?-?irkustanzi fil-kaw?a prin?ipali, id-dritt nazzjonali applikabbli u l-?tie?a ta' de?i?joni preliminari hija suffi?jenti sabiex tippermetti lill-Qorti tal-?ustizzja kif ukoll lill-partijiet fil-kaw?a prin?ipali jkollhom po?izzjoni informata dwar id-domandi mag?mula, fis-sens tal-Artikolu 23 tal-Istatut tal-Qorti tal-?ustizzja.

46. Mill-informazzjoni mog?tija mill-qorti tar-rinviju jirri?ulta fl-a??ar mill-a??ar evidentement liema huma s-su??ett u l-kwistjoni tal-kaw?a prin?ipali, fi kliem ie?or, il-fatt li tressqu akku?i kontra numru ta' persuni fi pro?eduri kriminali Taljani dwar reati fiskali u li l-qorti tar-rinviju turi t?assib li dawn, b?al numru kbir ie?or ta' kriminali pre?unti f'sitwazzjonijiet simili, jistg?u jevitaw il-piena prevista g?al dawn ir-reati peress li d-dispo?izzjonijiet nazzjonali jipprovdu termini ta' preskrizzjoni qosra wisq, b'mod partikolari l-perijodu li bih ji?u esti?i dawn it-termini meta jkunu interrotti, b'tali mod li kundanna finali tal-imputati qabel ma l-pro?eduri ji?i preskritti tidher li hija illu?orja.

47. Barra minn hekk, ma jistax jing?ad li d-domandi mag?mula lill-Qorti tal-?ustizzja huma ta' natura ipotetika jew li ma g?andhom manifestament ebda rilevanza g?all-fatti proprji tal-kaw?a prin?ipali. Dan g?aliex, skont id-digriet tar-rinviju, ir-risposta li g?andha ting?ata mill-Qorti tal-?ustizzja hija determinanti sabiex ji?i kkonstatat jekk id-dispo?izzjonijiet dwar it-termini ta' preskrizzjoni stabbiliti fid-dritt nazzjonali jistg?ux ji?u applikati g?all-kaw?a prin?ipali u jekk huwiex realistikament possibbli li l-kaw?a prin?ipali ti?i definittivament de?i?a qabel ma jiskadi t-terminu ta' preskrizzjoni.

48. Iktar minn hekk, g?ad-differenza tal-fehma tal-Gvern Taljan, il-qorti tar-rinviju ma hijiex preklu?a milli tag?mel b?ala s-su??ett tar-rinviju g?al de?i?joni preliminari, in-nuqqasijiet sistemati?i tad-dritt penali Taljan li ?ew identifikati minnha abba?i ta' tilwima spe?ifika pendenti quddiemha. G?all-kuntrarju, il-Qorti tal-?ustizzja f'numru ta' okka?jonijiet di?à indirizzat allegati problemi strutturali f'sistema nazzjonali ta' sanzjonijiet, inklu?, b'mod partikolari, b?ala risposta g?al talbiet g?al de?i?joni preliminari fi pro?eduri kriminali nazzjonali li jkunu pendenti (28).

49. Anki jekk il-prin?ipji ?enerali tad-dritt tal-Unjoni, b?all-prin?ipju ta' legalità tal-penali, ikunu jipprekludu devjazzjoni mid-dispo?izzjonijiet nazzjonali dwar il-preskrizzjoni inkwistjoni, kuntrarjament g?all-fehma tal-Gvern Taljan u ta' G. Anakiev, dan ma jaffettwax l-ammissibbiltà tat-talba g?al de?i?joni preliminari, i?da, l-iktar l-iktar, je?i?i lill-Qorti tal-?ustizzja tipprovdi kjarifika f'dan ir-rigward b?ala parti mir-risposta sostantiva tag?ha g?ad-domandi preliminari (29).

50. Filwaqt li huwa minnu li jistg?u jitqajmu dubji dwar ir-rilevanza tad-domandi mressqa sa fejn il-qorti tar-rinviju tistaqsi lill-Qorti tal-?ustizzja dwar l-interpretazzjoni ta' numru ta' dispo?izzjonijiet tad-dritt primarju (Artikoli 101 TFUE, 107 TFUE u 119 TFUE), li mal-ewwel daqqa ta' g?ajn jidher li ma jikkon?ernawx il-kwistjonijiet marbuta mat-termini ta' preskrizzjoni fid-dritt penali inkwistjoni hawnhekk. Madankollu, ma jidhirlix li huwa *ovvju* li d-dispo?izzjonijiet imsemmija iktar 'il fuq ma g?andhom ebda rabta mat-tilwima fil-kaw?a prin?ipali. Hija biss e?aminazzjoni, minkejja li fil-qosor, tas-*sostanza* tad-dispo?izzjonijiet imsemmija iktar 'il fuq tad-dispo?izzjonijiet tat-TFUE mill-Qorti tal-?ustizzja li tista' tivverifika jekk dawn id-dispo?izzjonijiet jipprekludux le?i?lazzjoni dwar il-preskrizzjoni fid-dritt penali b?al dawk stabbiliti fil-le?i?lazzjoni Taljana inkwistjoni (30).

51. G?all-finijiet ta' kompletezza, g?andu wkoll ji?i nnotat li anki l-istadju komparattivament bikri tal-pro?eduri fil-kaw?a prin?ipali, ji?ifieri l-istadju qabel il-pro?ess fil-qrati, lanqas ma jnaqqas mill-ammissibbiltà tat-talba g?al de?i?joni preliminari (31).

52. B'mod ?enerali, g?alhekk, it-t?assib tal-Qorti tal-?ustizzja fir-rigward tal-ammissibbiltà ta' din it-talba g?al de?i?joni preliminari, g?andu ji?i mi??ud.

VI – **Evalwazzjoni sostantiva tad-domandi preliminari**

53. Kif jista' ji?i dedott mid-digriet tar-rinviju, fir-rigward tal-parti l-kbira tal-pieni li hemm riferiment g?alihom fil-kaw?a prin?ipali, it-Tribunale di Cuneo jassumi terminu ta' preskrizzjoni ta' sitt snin u terminu ta' preskrizzjoni ta' seba' snin applikabbli g?at-twaqqif ta' organizzazzjoni kriminali. Jekk, b?al ma huwa l-ka? hawnhekk, it-terminu ta' preskrizzjoni huwa interrott b'mi?uri struttorji jew prosekutorji, dan ji?i esti?, skont id-digriet tar-rinviju, bi kwart, u g?aldaqstant it-terminu ta' preskrizzjoni ta' sitt snin ji?i esti? g?al seba' snin u sitt xhur u t-terminu ta' preskrizzjoni ta' seba' snin g?al tmien snin u disa' xhur, filwaqt li dawn it-termini, fil-prin?ipju, jibqg?u jiddekorru matul pro?ess kriminali pendenti. F'diversi ka?ijiet, din ir-regolazzjoni tal-limitazzjoni assoluta, evidentement, twassal g?all-impunità tal-awturi f'?afna mill-ka?ijiet.

54. Fl-isfond ta' dan, il-qorti tar-rinviju, bit-talba g?al de?i?joni preliminari tag?ha, tixtieq essenzjalment tistaqsi, jekk id-dritt tal-Unjoni jipprekludix dispo?izzjoni nazzjonali dwar il-preskrizzjoni ta' pro?eduri kriminali b?all-Artikolu 160(4) tal-codice penale Taljan kif emendat bil-Li?i Nru 251/2005, li jipprovdi li t-terminu ta' preskrizzjoni g?al reati fiskali fil-qasam tal-VAT, fil-ka? ta' interruzzjoni tieg?u, huwa esti? bi kwart biss tal-perijodu inizjali u sussegwentement l-azzjoni hija preskritta b'mod assolut.

55. B'mod partikolari, il-qorti tar-rinviju, bl-erba' domandi preliminari tag?ha, tixtieq tikseb informazzjoni dwar l-interpretazzjoni tal-Artikoli 101 TFUE, 107 TFUE u 119 TFUE kif ukoll tal-Artikolu 158 tad-Direttiva 2006/112.

56. Ser nindirizza l-ewwel nett dawn id-dispo?izzjonijiet (ara, f'dan ir-rigward, it-Taqsima A iktar 'il quddiem), qabel ma nag?mel numru ta' rimarki supplimentari dwar l-obbligu tal-Istati Membri li jimponu sanzjonijiet effettivi (ara, f'dan ir-rigward, it-Taqsima B iktar 'il quddiem) u fl-a??ar nett, ser nindirizza l-impatt ta' kwalunkwe ksur tad-dritt tal-Unjoni tal-le?i?lazzjoni nazzjonali dwar il-preskrizzjoni fuq il-kaw?a prin?ipali (ara, f'dan ir-rigward, it-Taqsima C iktar 'il quddiem).

A – *Id-dispo?izzjonijiet tad-dritt tal-Unjoni mqajma mill-qorti tar-rinviju*

57. It-Tribunale di Cuneo ttrattat l-erba' domandi preliminari kollha ta?t id-dritt tal-kompetizzjoni (ara, iktar 'il quddiem, it-Taqsima 1), il-possibbiltajiet ta' e?enzjoni mill-VAT (ara, iktar 'il quddiem, it-Taqsima 2), kif ukoll il-prin?ipju ta' finanzi pubbli?i b'sa??ithom (ara, iktar 'il quddiem, it-Taqsima 3).

1. Id-dritt tal-kompetizzjoni tal-Unjoni (l-ewwel u t-tieni domandi preliminari)

58. Bl-ewwel ?ew? domandi tag?ha, il-qorti tar-rinviju tistaqsi, essenzjalment, jekk le?i?lazzjoni dwar il-preskrizzjoni b?al dik Taljana, hijiex detrimentali g?all-kompetizzjoni fis-suq intern Ewropew u g?alhekk tikser id-dispo?izzjonijiet tal-Artikoli 101 TFUE u 107 TFUE.

59. F'dan ir-rigward, g?andu ji?i nnotat li le?i?lazzjoni dwar il-preskrizzjoni li ftit li xejn hija rigoru?a u n-nuqqas konsegwenti ta' sanzjonijiet penali effettivi g?all-irregolaritajiet fil-qasam tal-VAT, jistg?u jipprovdu vanta?? kompetittiv in?ust fis-suq domestiku g?all-kumpanniji li huma involuti f'dawn l-irregolaritajiet. Madankollu, dan ma jikkostitwixxix ksur tal-Artikoli 101 TFUE jew 107 TFUE.

60. Huwa minnu li l-Artikolu 101 TFUE flimkien mal-Artikolu 4(3) TUE jipprekludi lill-Istati Membri milli jo?olqu sitwazzjoni li fiha huwa iktar fa?li g?all-kumpanniji li jikkonkludu ftehimiet bejniethom li huma antikompetittivi (32). Madankollu, ikun e?a?erat jekk ji?i konklu? minn infurzar potenzjalment inadatt ta' dispo?izzjonijiet penali nazzjonali li jirregolaw reati fiskali fil-qasam tal-

VAT li tali sitwazzjoni ne?essarjament tippromwovi a?ir kollu?iv bejn il-kumpanniji. Barra minn hekk, jekk ji?u madankollu konklu?i ftehimiet antikompetittivi bejn il-kumpanniji, dawn jistg?u ji?u ppenalizzati g?alkollox indipendentement mid-dritt penali fil-qasam fiskali skont il-pro?eduri stabbiliti fid-dritt tal-kompetizzjoni u bis-sanzjonijiet spe?ifi?i li jipprevedi tali dritt.

61. Fir-rigward tal-projbizzjoni tal-g?ajnuna mill-Istat skont l-Artikolu 107 TFUE, huwa minnu li l-implementazzjoni insuffi?jenti tas-sanzjonijiet fil-qasam tal-VAT tista', possibbilment, twassal g?al vanta?? finanzjarju g?al kumpanniji. Madankollu, dan il-vanta?? ma huwiex selettiv, peress li ma jiffavorixxix ?erti kumpanniji jew ferg?at tal-kumpanniji spe?ifi?i fil-konfront ta' o?rajn, i?da japplika bl-istess mod g?all-kumpanniji kollha li huma su??etti g?ad-dritt penali nazzjonali (33).

62. Il-qorti tar-rinviju ssostni korrettament li nuqqasijiet sistemati?i fi Stat Membru fil-kuntest ta' pieni g?al reati fiskali fil-qasam tal-VAT jistg?u jag?tu lok g?al distorsjoni tal-kompetizzjoni fir-rigward ta' kumpanniji minn Stati Membri o?ra, li fihom l-awtoritajiet nazzjonali jadottaw appro?? iktar strett fir-rigward tal-irregolaritajiet. Madankollu, din il-problema ma tistax ti?i evalwata permezz ta' standards fil-qasam antikompetittiv jew tal-g?ajnuna mill-Istat, i?da g?andha ti?i diskussa fil-kuntest tas-sistema tal-VAT u tal-obbligu asso?jat ma' din is-sistema g?all-impo?izzjoni ta' sanzjonijiet effettivi (34).

2. L-e?enzjonijiet tad-Direttiva tal-VAT (it-tielet domanda preliminari)

63. Bit-tielet domanda tag?ha, il-qorti tar-rinviju tistaqsi jekk regola ta' preskrizzjoni b?al dik stabbilita fid-dritt Taljan, twassalx g?all-?olqien ta' e?enzjoni ?dida mill-VAT li ma hijiex ipprovduta fid-Direttiva 2006/112.

64. F'dan ir-rigward, g?andu qabelxejn ji?i nnotat li t-Tribunale di Cuneo evidentement g?amel ?ball fid-determinazzjoni tad-dispo?izzjoni applikabbli tad-Direttiva 2006/112. Dan peress li l-Artikolu 158 ta' dik id-direttiva, i??itat fid-digriet tar-rinviju, jirrigwarda l-e?enzjoni mill-VAT ta' ?erti tran?azzjonijiet f'?irkustanzi spe?ifi?i ferm, b?al pere?empju, fi ?wienet e?enti mit-taxxa, abbord ajruplani u vapuri, u fis-servizzi diplomati?i u konsulari. Huwa manifest li tali ?irkustanzi ma humiex inkwistjoni hawnhekk.

65. Madankollu, kif osservat korrettament il-Kummissjoni, g?andu jsir riferiment g?all-Artikolu 138 tad-Direttiva 2006/112, li jirregola ta?t liema ?irkustanzi l-kunsinna tal-beni bejn l-Istati Membri hija e?entata mill-VAT. Din id-dispo?izzjoni g?andha rabta mal-fatti tal-kaw?a prin?ipali, sa fejn l-imputati huma akku?ati bil-falsifikazzjoni frawdolenti tal-kummer? nazzjonali tag?hom tax-xampanja b?ala provvisti intra-Komunitarji.

66. Madankollu, is-sitwazzjoni deskritta mill-qorti tar-rinviju, fejn, f'numru ta' ka?ijiet, il-prosekuzzjoni kriminali ta' reati fiskali kienet ?iet preskritta min?abba nuqqasijiet sistemati?i fid-dritt nazzjonali, ma g?andhiex fiha nfisha l-effett li te?enta l-kumpanniji inkwistjoni mill-VAT. Fil-fatt, l-e?istenza ta' dritt li ti?i imposta taxxa fuqhom ma tiddependix fuq l-infurzabbiltà ta' *ius puniendi*.

3. Il-prin?ipju ta' finanzi pubbli?i b'sa??ithom (ir-raba' domanda preliminari)

67. Fl-a??ar nett, il-qorti tar-rinviju, bir-raba' domanda tag?ha, titlob informazzjoni dwar jekk dispo?izzjoni ta' preskrizzjoni b?al dik stabbilita fid-dritt Taljan hijiex konformi mal-prin?ipju ta' finanzi pubbli?i b'sa??ithom, kif stabbilit fl-Artikolu 119 TFUE.

68. B?ala d-dispo?izzjoni introduttorja dwar l-unjoni ekonomika u monetarja fit-Titolu VIII tat-TFUE, l-Artikolu 119(3) jistabbilixxi ?erti "prin?ipji ta' gwida" g?all-attivitajiet tal-Istati Membri u tal-Unjoni, inklu?, fost l-o?rajn, finanzi pubbli?i b'sa??ithom.

69. Kuntrarjament g?al dik li tidher hija l-fehma tal-Kummissjoni, L-Artikolu 119(3) TFUE mhux biss jipprovdi lill-Istati Membri bi gwida dwar il-politika i?da wkoll jimponi fuqhom rekwi?it legalment vinkolanti fir-rigward tat-tfassil tal-ba?its pubbli?i tag?hom. In-natura legali ta' din id-dispo?izzjoni ma hijiex affettwata bil-fatt li l-kontenut tag?ha ma huwiex partikolarment spe?ifiku u je?tie? kjarifika permezz ta' dispo?izzjonijiet u atti legali o?ra (35). Madankollu, min-natura relattivament ?enerali tal-Artikolu 119(3) TFUE ne?essarjament jirri?ulta li l-Istati Membri g?andhom diskrezzjoni wiesg?a fl-g?a?la tal-mi?uri nazzjonali li, fuq il-ba?i ta' evalwazzjonijiet ekonomi?i kumplessi, huma jqisu l-iktar adatti, sabiex jiggarantixxu finanzi pubbli?i b'sa??ithom fl-oqsma ta' ?urisdizzjoni rispettivi tag?hom (36).

70. La kull mi?ura tal-awtoritajiet nazzjonali li jkollha impatt fuq l-infiq jew id-d?ul u lanqas kull rinunzja tal-infurzar ta' impo?izzjoni ta' VAT li jkunu effettivament e?istenti ma g?andhom ne?essarjament jitqiesu li jikkostitwixxu ksur tal-prin?ipju ta' finanzi b'sa??ithom. Dak li huwa rilevanti huwa pjuttost jekk il-finanzi tal-Istat Membru inkwistjoni jistg?ux, meta jitqiesu fl-intier tag?hom, ji?u deskritti b?ala "b'sa??ithom"; dan ji?i e?aminat b'riferiment b'mod partikolari g?ad-dispo?izzjonijiet u l-kriterji li jikkon?ernaw il-prevenzjoni ta' defi?its pubbli?i e??essivi (Artikolu 126(1) u (2) TFUE flimkien mal-Protokoll Nru 12 tat-Trattat UE u tat-Trattat FUE).

71. Konsegwentement, is-sempli?i fatt li d-dispo?izzjonijiet Taljani dwar il-preskrizzjoni fil-qasam tad-dritt penali ta' reati fiskali jista' jkollhom in-nuqqasijiet sistemati?i deskritti mill-qorti tar-rinviju ma jistax iservi b?ala ba?i g?all-pre?unzjoni ta' ksur tal-prin?ipju ta' finanzi pubbli?i b'sa??ithom, kif stabbilit fl-Artikolu 119(3) TFUE.

4. Konklu?joni intermedjarja

72. Fil-qosor, jista' jing?ad li ebda wa?da mid-dispo?izzjonijiet tad-dritt tal-Unjoni li sar riferiment g?aliha mill-qorti tar-rinviju ma tipprekludi le?i?lazzjoni dwar it-termini ta' preskrizzjoni b?al dik introdotta fid-dritt penali Taljan permezz tal-a??ar subparagrafu tal-Artikolu 160 tal-codice penale Taljan, kif emendat bil-Li?i Nru 251/2005.

73. Madankollu, din il-konstatazzjoni ma hijiex suffi?jenti fiha nfisha sabiex ting?ata risposta utli lill-qorti tar-rinviju li tiffa?ilita d-de?i?joni tag?ha fil-kaw?a prin?ipali. Huwa ne?essarju li jsiru numru ta' osservazzjonijiet addizzjonali dwar l-obbligu tal-Istati Membri li jimponu sanzjonijiet effettivi (ara, f'dan ir-rigward, it-Taqsima B iktar 'il quddiem); barra minn hekk, g?andu wkoll ji?i indirizzat fil-qosor l-impatt li l-inkompatibbiltà possibbli tal-le?i?lazzjoni nazzjonali dwar il-preskrizzjoni mad-dritt tal-Unjoni ser ikollha fuq il-kaw?a prin?ipali (ara t-Taqsima B iktar 'il quddiem).

B – *L-obbligu tal-Istati Membri li jimponu sanzjonijiet effettivi*

74. L-obbligu tal-Istati Membri li jimponu sanzjonijiet effettivi g?al reati fiskali fil-qasam tal-VAT ma huwiex espli?itament invokat imsemmi mill-qorti tar-rinviju fit-talba g?al de?i?joni preliminari tag?ha.

75. Huwa minnu li, fil-prin?ipju, hija esklu?ivament il-qorti tar-rinviju li g?andha tiddefinixxi s-su??ett tad-domandi li hija tkun trid tag?mel lill-Qorti tal-?ustizzja (37), u l-Qorti tal-?ustizzja, min-na?a tag?ha, ma g?andhiex ?urisdizzjoni li te?amina aspetti legali li l-qorti nazzjonali espli?itament jew impli?itament naqset milli tinkludi fit-talba g?al de?i?joni preliminari tag?ha (38).

76. Madankollu, fid-dawl ta' dan, meta tag?ti de?i?joni dwar talba g?al de?i?joni preliminari, il-Qorti tal-?ustizzja g?andha ?urisdizzjoni li tipprovdi kjarifiki fid-dawl tal-informazzjoni inklu?a fil-pro?ess, li tiggwida lill-qorti tar-rinviju sabiex tag?ti de?i?joni fis-soluzzjoni tal-kaw?a prin?ipali filwaqt li tie?u inkunsiderazzjoni wkoll dispo?izzjonijiet li ma g?amlitx riferiment g?alihom il-qorti tar-

rinviju (39).

77. Fil-ka? pre?enti, il-linja ta' ?sieb li tirrikorri tul id-digriet tar-rinviju kollu, hija t-t?assib tal-qorti tar-rinviju li l-le?i?lazzjoni dwar it-termini ta' preskrizzjoni skont l-a??ar subparagrafu tal-Artikolu 160 tal-codice penale Taljan, kif emendat bil-Li?i Nru 251/2005, tista' tirrifletti nuqqas sistematiku li, fil-ka? ta' numru ta' reati fiskali fl-Italja, jista' jwassal g?all-e?enzjoni mill-piena ta' kriminali.

78. B'dan il-mod, it-talba g?al de?i?joni preliminari tqajjem, minn tal-inqas impli?itament, il-kwistjoni addizzjonali dwar jekk dispo?izzjoni dwar il-preskrizzjoni b?al dik Taljana hijiex kompatibbli mal-obbligu tal-Istati Membri skont id-dritt tal-Unjoni li jimponu sanzjonijiet g?all-irregolaritajiet fil-qasam tal-VAT. Ming?ajr diskussjoni ta' din il-kwistjoni addizzjonali, ebda risposta utli g?at-talba g?al de?i?joni preliminari ma hija kon?epibbli.

79. Ser nindirizza issa, l-ewwel nett, jekk le?i?lazzjoni b?al dik stabbilita mid-dritt Taljan tissodisfax *l-obbligu ?enerali* tal-Istati Membri li jimponu sanzjonijiet effettivi fil-ka? ta' ksur kontra d-dritt tal-Unjoni (ara, t-Taqsima 1 iktar 'il quddiem), qabel ma nittratta *l-obbligu iktar spe?ifiku* tal-Istati Membri li jippenalizzaw bis-sa??a tad-dritt penali frodi li jaffettwa l-interessi finanzjarji tal-Unjoni (ara t-Taqsima 2 iktar 'il fuq).

1. L-obbligu ?enerali li ji?u imposti sanzjonijiet effettivi

80. Huwa prin?ipju ?enerali tad-dritt tal-Unjoni, li finalment huwa dderivat mid-dmir g?al kooperazzjoni leali (Artikolu 4(3) TUE), li fil-ka? ta' ksur tad-dritt tal-Unjoni minn individwi, l-Istati Membri g?andhom jipprovdu pieni li jkunu ta' natura effettiva, proporzjonata u disswa?iva (40), u ksur tad-dritt tal-Unjoni g?andu wkoll, minn tal-inqas, ikun punibbli ta?t kundizzjonijiet, kemm sostantivi kif ukoll pro?edurali, li jkunu simili g?al dawk applikabbli g?all-ksur tad-dritt nazzjonali ta' natura u ta' gravità simili (41). Dawn il-prin?ipji g?andhom finalment il-karatteristi?i spe?ifi?i tal-prin?ipji ta' effettività u ta' ekwivalenza.

81. Fir-rigward, l-ewwel nett, tal-*prin?ipju ta' ekwivalenza*, il-Kummissjoni sostniet waqt is-seduta, li fid-dritt Taljan, hemm effettivament reati li ma huma su??etti g?al ebda terminu ta' preskrizzjoni assolut. Kieku dawn kienu jinkludu reati fil-qasam tal-kriminalità ekonomika, li huma ekwivalenti g?all-frodi tal-VAT, lanqas ma jkun jista' ji?i applikat terminu ta' preskrizzjoni g?all-frodi tal-VAT.

82. Il-Qorti tal-?ustizzja re?entement irreferiet b'mod espli?itu g?ar-rekwi?it ta' penalitajiet ta' natura effettiva, proporzjonata u disswa?iva li huwa l-konsegwenza tal-*prin?ipju ta' effettività* anki fir-rigward tal-qasam tal-VAT. Flimkien ma' diversi dispo?izzjonijiet tad-Direttiva 2006/112, il-Qorti tal-?ustizzja re?g?et ibba?at ru?ha fuq id-dmir ta' lealtà tal-Istati Membri skont l-Artikolu 4(3) TUE (42).

83. Fil-qasam tal-VAT, sistema ta' sanzjonijiet li tiffunzjona fir-rigward tal-ksur kontra d-dritt tal-Unjoni hija partikolarment importanti, peress li ma ti?gurax biss it-trattament ugwali tal-kumpanniji kollha li joperaw fis-suq intern, i?da, hija wkoll inti?a li tosserva l-interessi finanzjarji tal-Unjoni, li r-ri?orsi proprji tag?ha jinkludu proporzjon mill-VAT imposta mill-Istati Membri (43). Skont l-Artikolu 325 TFUE, l-Istati Membri huma obbligati ji??ieldu kontra attivitajiet illegali li jaffettwaw l-interessi finanzjarji tal-Unjoni permezz ta' "mi?uri disswa?ivi u effettivi" (44). L-istess jirri?ulta mir-Regolament Nru 2988/95, li jservi wkoll sabiex jipprote?i l-interessi finanzjarji tal-Unjoni.

84. Huwa minnu li la mill-ispe?ifikazzjonijiet tad-dritt primarju (Artikolu 4(3) u Artikolu 325 TFUE) u lanqas mid-dritt sekondarju rilevanti (Regolament Nru 2988/95 u Direttiva 2006/112) ma jirri?ulta jimponu obbligu fuq l-Istati Membri li jippenalizzaw irregolaritajiet fil-qasam tal-VAT ne?essarjament *b'mod kriminali.* Kuntrarjament, l-Istati Membri huma liberi, bla ?sara g?ad-

dispo?izzjonijiet tal-Konvenzjoni PIF (45), li jag??lu s-sanzjonijiet applikabbli, bil-konsegwenza li anki s-sistema nazzjonali, in?enerali, tista' tinkludi kombinazzjoni ta' sanzjonijiet amministrattivi u sanzjonijiet kriminali (46). Madankollu, il-kun?ett ta' "sanzjoni" intrinsikament jimplika li l-Istati Membru ma g?andhomx sempli?ement jillimitaw ru?hom li jimponu l-VAT li xorta wa?da hija dovuta, possibbilment flimkien ma' interessi moratorji.

85. Madankollu, il-pieni effettivament applikati fl-Istat Membru kkon?ernat, kemm jekk huma ta' natura amministrattiva kif ukoll jekk kriminali, je?tie?u jkunu effettivi, proporzjonati u disswa?ivi (47). Meta Stat Membru jwaqqaf is-sistema nazzjonali ta' sanzjonijiet tieg?u fuq il-ba?i ta' dispo?izzjonijiet amministrattivi u kriminali, fuq ?ew? pilastri li la individwalment u lanqas kollettivament ma jissodisfaw il-kriterji ta' effika?ja, ta' proporzjonalità u ta' deterrenza, ikun qed jikser ir-rekwi?iti tad-dritt tal-Unjoni.

86. Hija l-qorti tar-rinviju li g?andha te?amina jekk is-sanzjonijiet previsti fis-sistema nazzjonali humiex effettivi, proporzjonati u disswa?ivi. B?ala parti minn l-evalwazzjoni, id-dispo?izzjoni li tipprovdi s-sanzjonijiet g?andha ti?i analizzata b'riferiment g?all-irwol tag?ha fil-le?i?lazzjoni kollha kemm hi, inklu? il-progress u l-karatteristi?i spe?jali tal-pro?edura quddiem l-awtoritajiet nazzjonali differenti, f'kull ka? li fih tqum din il-kwistjoni (48).

87. Kif di?à sostnejt fil-konklu?jonijiet Berlusconi *et* (49), fil-prin?ipju ma hemm ebda ra?uni li g?aliha l-Istati Membri ma g?andhomx jissu??ettaw g?all-preskrizzjoni pieni li huma me?tie?a jintrodu?u ta?t id-dritt tal-Unjoni, peress li termini ta' preskrizzjoni b?al dawn iservu sabiex ti?i ?gurata ?-?ertezza legali u l-protezzjoni tal-konvenuti u, fil-prin?ipju, ma jeskludux impo?izzjoni effettiva ta' pieni. Barra minn hekk, anki l-Artikolu 3 tar-Regolament Nru 2988/95 jipprevedi terminu ta' preskrizzjoni applikabbli g?as-sanzjonijiet amministrattivi stabbiliti f'tali artikolu.

88. G?andu ji?i ?gurat, madankollu, li d-dispo?izzjonijiet tal-preskrizzjoni applikabbli ma jkollhomx l-effett ?enerali li jimminaw l-effettività u d-disswa?ività tas-sanzjonijiet previsti. Konsegwentement, irregolaritajiet fil-qasam tal-VAT ma g?andhomx ikunu su??etti g?al pieni sempli?ement teoretikament. Is-sistema ta' pieni g?andha pjuttost titfassal b'tali mod li ti?gura li kull min jippre?enta informazzjoni falza fir-rigward tal-VAT jew min jipparte?ipa f'attivitajiet kriminali, fil-fatt ikun konxju mill-impo?izzjoni tal-pieni (50).

89. Barra minn hekk, kif tenfasizza ?ustament il-Kummissjoni, g?andha tittie?ed inkunsiderazzjoni l-interazzjoni possibbli bejn pieni kriminali u pieni amministrattivi. B'dan il-mod, nuqqasijiet fis-sistema ta' sanzjonijiet kriminali jistg?u jippre?udikaw is-sistema penali amministrattiva. Dan ikun il-ka?, pere?empju, jekk id-dritt nazzjonali jipprevedi li pro?eduri amministrattivi g?andhom ji?u sospi?i tul il-pro?eduri kriminali (51) u, ladarba t-terminu ta' preskrizzjoni jkun skada, ma jkunux jistg?u jissoktaw mill-?did peress li l-ksur inkwistjoni jkun preskritt skont il-kriterji pprovduti fid-dritt amministrattiv.

90. F'dan il-kuntest, huwa xieraq li jsir riferiment g?all-ka?istika dwar ?erti regoli pro?edurali fid-dritt fiskali Taljan. Skont din il-ka?istika, g?alkemm l-Istati Membri, ta?t ?erti ?irkustanzi, jistg?u jtemmu pro?eduri fiskali li jissoktaw fuq perijodu twil (52), huma madankollu ma jistg?ux jirrinunzjaw b'mod ?enerali u nondiskriminatorju milli ji?u vverifikati t-tran?azzjonijiet taxxabbli li saru matul sensiela ta' perijodi taxxabbli mill-perspettiva ta' obbligu possibbli g?all-?las tal-VAT (53).

91. Jekk, fid-dawl ta' dawn il-kriterji kollha, l-effett fuq il-le?i?lazzjoni nazzjonali dwar it-termini ta' preskrizzjoni jkun li, bis-sa??a ta' din il-le?i?lazzjoni, il-pieni effettivi, proporzjonati u disswa?ivi, fir-realtà ser ji?u possibbilment imposti biss rarament, din il-le?i?lazzjoni tkun tikkontradixxi l-obbligu ?enerali tal-Istati Membri li jimponu sanzjonijiet effettivi g?all-ksur tad-dritt tal-Unjoni (54).

2. L-obbligu spe?ifiku li ji?u pprovduti sanzjonijiet penali effettivi

92. Minbarra l-obbligu ?enerali li ji?u imposti sanzjonijiet effettivi, li g?adu kif ?ie indirizzat, hemm obbligu ie?or spe?ifiku tal-Istati Membri li jippenalizzaw *b'sanzjonijiet kriminali* frodi li taffettwa l-interessi finanzjarji tal-Unjoni.

93. Dan l-obbligu li ji?u pprovduti sanzjonijiet kriminali jirri?ulta mill-Konvenzjoni PIF, b'mod partikolari mill-Artikolu 2(1) tag?ha, li je?i?i li l-frodi li taffettwa l-interessi finanzjarji tal-Unjoni g?andha tkun punibbli permezz ta' pieni effettivi, proporzjonati u disswa?ivi; f'ka?ijiet serji ta' frodi, g?andhom sa?ansitra ji?u previsti pieni ta' pri?unerija.

94. Huwa minnu li l-Kunsill tal-Unjoni Ewropea jiddefinixxi l-kamp ta' applikazzjoni tal-Konvenzjoni PIF b'mod strett u jixtieq jeskludi l-VAT minnu. Fir-rapport ta' spjegazzjoni tieg?u (55) huwa adotta l-po?izzjoni li, g?all-finijiet tal-Konvenzjoni PIF, "d?ul" ifisser l-ewwel ?ew? kategoriji ta' ri?orsi proprji tal-Unjoni, ji?ifieri, minn na?a, id-dazji, u min-na?a l-o?ra, ?erti imposti u ?lasijiet fil-qasam tal-agrikoltura. Kuntrarjament, il-Kunsill huwa tal-fehma li d-d?ul tal-Unjoni fis-sens tal-Konvenzjoni PIF ma jinkludix d?ul mill-applikazzjoni ta' rata uniformi tal-VAT mill-Istati Membri, peress li dawn ir-ri?orsi ma jin?abrux direttament g?all-kont tal-Unjoni.

95. Konsegwentement, b?all-fehma tal-Kunsill espressa fir-rapport ta' spjegazzjoni, li kienet ukoll ikkonfermata mill-?ermanja fis-seduta quddiem il-Qorti tal-?ustizzja, l-obbligu ta?t id-dritt tal-Unjoni li ji?u imposti sanzjonijiet kriminali fil-ka? ta' irregolaritajiet fil-qasam tal-VAT ma huwiex applikabbli (56).

96. Madankollu, ir-rapport ta' spjegazzjoni tal-Kunsill huwa sempli?ement l-espressjoni legalment mhux vinkolanti ta' istituzzjoni tal-Unjoni, li, barra minn hekk, hija stess ma hijiex parti tal-Konvenzjoni PIF, i?da sempli?ement ipparte?ipat fil-?idma preparatorja tag?ha billi fasslet it-test tal-konvenzjoni u rrakkomandat lill-Istati Membri jadottawh skont ir-rekwi?iti kostituzzjonali rispettivi tag?hom (Artikolu K3(2)(c) UE).

97. G?aldaqstant, ir-rapport ta' spjegazzjoni tal-Kunsill ma jistax jitqies b?ala interpretazzjoni awtentika tal-Konvenzjoni PIF, peress li la l-konvenzjoni stess u lanqas il-Protokoll Addizzjonali tag?ha ma jag?mlu riferiment kwalunkwe g?al dan ir-rapport. Interpretazzjoni legalment vinkolanti fi ?dan l-Unjoni tal-Konvenzjoni PIF hija biss il-kompetenza tal-Qorti tal-?ustizzja; dan kien di?à evidenti fil-bidu tal-Protokoll Addizzjonali tal-Konvenzjoni PIF, li awtorizza lill-Qorti tal-?ustizzja tinterpreta din il-konvenzjoni, u li issa jsegwi mit-tieni sentenza tal-Artikolu 19(1) u (3)(b) TUE kif ukoll mill-Artikolu 267 TFUE.

98. Fil-fehma tieg?i, il-Qorti tal-?ustizzja ma g?andhiex tittratta r-rapport ta' spjegazzjoni tal-Kunsill dwar il-Konvenzjoni PIF b'mod differenti minn stqarrijiet g?all-istampa li l-istituzzjonijiet tal-Unjoni jippubblikaw fir-rigward ta' atti le?i?lattivi jew mid-dikjarazzjonijiet inklu?i fil-minuti meta ji?u adottati tali atti: Skont ?urisprudenza stabbilita, tali dikjarazzjonijiet ma jistg?ux jintu?aw g?all-interpretazzjoni ta' dispo?izzjoni ta' dritt sekondarju jekk ma jkunx hemm riferiment g?alihom f'din id-dispo?izzjoni (57).

99. Dan huwa l-ka? ine?ami. Sabiex ji??ustifika l-esklu?joni tal-VAT mill-kamp ta' applikazzjoni tal-Konvenzjoni PIF, fir-rapport ta' spjegazzjoni tieg?u, il-Kunsill jirreferi biss g?all-fatt li l-VAT "ma hijiex ri?ors proprju mi?bur direttament g?an-nom tal-Unjoni" (58). Madankollu, din il-kunsiderazzjoni partikolari ma hijiex inklu?a fil-kliem tal-Konvenzjoni PIF u ma tistax ti??ustifika interpretazzjoni restrittiva tal-kamp ta' applikazzjoni tag?ha.

100. Fil-fatt, il-kamp ta' applikazzjoni tal-Konvenzjoni PIF huwa ferm esti?. Skont l-Artikolu 1(1)(b)

tal-konvenzjoni, jirri?ulta b’mod ?ar li huwa jestendi ming?ajr restrizzjoni g?ad-“d?ul” tal-Unjoni kollu mir-“[ri?orsi]” tal-“[ba?it] ?enerali” tag?hom. Dawn ir-ri?orsi jinkludu, mhux l-inqas, ir-ri?orsi proprji tal-Unjoni li jirri?ultaw mill-VAT (59). Fl-a??ar mill-a??ar, hemm rabta diretta bejn l-impo?izzjoni tal-VAT mill-Istati Membri u t-tqeg?id g?ad-dispo?izzjoni g?all-ba?it tal-Unjoni tar-ri?orsi tal-VAT korrispondenti (60).

101. Barra minn hekk, interpretazzjoni esti?a tal-kamp ta’ applikazzjoni tieg?u fis-sens li tinkludi l-VAT, hija konformi mal-g?anijiet tal-Konvenzjoni PIF, li huwa inti?, b’mod ?enerali ?afna, li ji?gura l-?lieda kontra l-frodi li taffettwa l-interessi finanzjarji tal-Unjoni u li permezz tieg?u tali frodi g?andu ji?i mi??ieled bil-qawwa (61).

102. Min-na?a l-o?ra, jekk il-kamp ta’ applikazzjoni tal-Konvenzjoni PIF ji?i esklu?ivament ristrett g?al ka?ijiet ta’ frodi fil-qasam tad-dazji doganali u tal-imposti jew taxxi agrikoli, dan inaqqas sostanzjalment il-kontribuzzjoni ta’ dan l-istrument g?all-protezzjoni tal-interessi finanzjarji tal-Unjoni. Tali interpretazzjoni ristretta tal-kamp ta’ applikazzjoni tal-Konvenzjoni PIF, kif jidher li huwa tal-idea l-Kunsill, imur kontra r-regola li tg?id li l-interpretazzjoni ta’ dispo?izzjoni tad-dritt tal-Unjoni minn istituzzjoni tal-Unjoni ma g?andhiex taffettwa l-effettività ta’ din id-dispo?izzjoni (62).

103. G?aldaqstant, il-Konvenzjoni PIF timponi obbligu fuq l-Istati Membri li jippenalizzaw ta?t id-dritt penali ka?ijiet ta’ frodi li jaffettwaw l-interessi finanzjarji tal-Unjoni fil-qasam tal-VAT, u fi kwalunkwe ka?, frodi ta’ ?erta gravità. Dan l-obbligu huwa ta’ importanza partikolari ine?ami peress li, min?abba ?-?irkustanzi li fihom ?afna drabi jkun hemm frodi fil-qasam tal-VAT, is-sanzjonijiet amministrattivi biss possibbilment ma jservux ta’ deterrent suffi?jenti. Fil-fatt, diversi individwi u kumpanniji involuti f’tali ka?ijiet ta’ frodi fi kwalunkwe ka? ikunu jinsabu f’sitwazzjoni finanzjarja estremament prekarja.

104. Hija l-qorti tar-rinviju li g?andha tevalwa jekk is-sanzjonijiet kriminali previsti fis-sistema nazzjonali humiex “effettivi, proporzjonati u disswa?ivi” fis-sens tal-Artikolu 2(1) tal-Konvenzjoni PIF. Din l-evalwazzjoni g?andha tie?u inkunsiderazzjoni d-dikjarazzjonijiet li saru iktar ’il fuq (63); id-dispo?izzjoni li tipprovdi l-piena inkwistjoni g?andha ti?i e?aminata b’riferiment g?all-irwol ta’ din id-dispo?izzjoni fil-le?i?lazzjoni kollha kemm hi, inklu?i l-progress u l-karatteristi?i spe?jali tal-pro?edura quddiem id-diversi awtoritajiet nazzjonali, f’kull ka? li fih tqum din il-kwistjoni.

105. Jekk, fid-dawl ta’ dawn il-kriterji kollha, l-effett fuq il-le?i?lazzjoni nazzjonali dwar it-termini ta’ preskrizzjoni jkun li, bis-sa??a ta’ din il-le?i?lazzjoni, il-pieni effettivi, proporzjonati u disswa?ivi, fir-realtà ser ji?u possibbilment imposti biss rarament, din il-le?i?lazzjoni tkun tikkontradixxi l-obbligu impost fuq l-Istati Membri ta?t l-Artikolu 2 tal-Konvenzjoni PIF li jimponu pieni kriminali adatti g?all-frodi li taffettwa l-interessi finanzjarji tal-Unjoni.

C – *L-impatt li l-inkompatibbiltà possibbli tal-le?i?lazzjoni nazzjonali dwar il-preskrizzjoni mad-dritt tal-Unjoni ser ikollha fuq il-kaw?a prin?ipali*

106. Fil-ka? li l-qorti tar-rinviju, fuq il-ba?i tal-kriterji stabbiliti iktar ’il fuq, tasal g?all-konklu?joni li l-le?i?lazzjoni nazzjonali dwar il-preskrizzjoni, u, b’mod partikolari, id-dispo?izzjoni li hemm riferiment g?aliha fit-talba g?al de?i?joni preliminari, inklu?a fl-a??ar subparagrafu tal-Artikolu 160 tal-codice penale Taljan, kif emendat bil-Li?i Nru 251/2005, tmur kontra d-dritt tal-Unjoni, g?andha ti?i finalment indirizzata l-kwistjoni dwar l-impatt li din il-konklu?joni g?andha g?all-kaw?a prin?ipali.

107. Skont ?urisprudenza stabbilita, il-qrati nazzjonali g?andhom ji?guraw l-effettività s?i?a tad-dritt tal-Unjoni (64).

108. G?al dan il-g?an, huwa responsabbiltà tag?hom, l-ewwel u qabel kollox, l-obbligu li

jinterpretaw u japplikaw id-dritt nazzjonali konformement mad-dritt tal-Unjoni. G?aldaqstant, sa fejn ikun possibbli, il-qrati nazzjonali g?andhom jinterpretaw id-dritt nazzjonali abba?i tal-kliem u tal-iskop tad-dispo?izzjonijiet rilevanti tad-dritt tal-Unjoni sabiex jintla?aq ir-ri?ultat previst minn dawn id-dispo?izzjonijiet (65). B'kunsiderazzjoni g?ad-dritt nazzjonali kollu u b'applikazzjoni tal-metodi ta' interpretazzjoni rikonoxxuti mid-dritt nazzjonali, huma g?andhom jag?mlu dak kollu possibbli fil-?urisdizzjoni tag?hom sabiex ji?guraw li d-dispo?izzjonijiet tad-dritt tal-Unjoni jkunu kompletament effettivi u sabiex jil?qu e?itu li huwa konformi mal-g?an imfittex mid-dritt tal-Unjoni (66).

109. B'mod partikolari, il-qorti tar-rinviju jkollha te?amina jekk, permezz ta' interpretazzjoni konformement mad-dritt tal-Unjoni, jistax jintla?aq e?itu li l-effett tieg?u jkun is-sospensjoni tal-preskrizzjoni, sakemm tkun pendenti l-kaw?a prin?ipali quddiem il-qrati kriminali Taljani, jew mill-inqas quddiem organi ?udizzjarji partikolari.

110. L-obbligu tal-interpretazzjoni konformement mad-dritt tal-Unjoni, madankollu, huwa limitat mill-prin?ipji ?enerali tad-dritt u ma jistax iservi ta' ba?i g?al interpretazzjoni *contra legem* tad-dritt nazzjonali (67).

111. Jekk il-qorti tar-rinviju, fil-kuntest tal-interpretazzjoni tad-dritt nazzjonali, ma tistax tikseb e?itu konformi mad-dritt tal-Unjoni, din tkun obbligata ti?gura l-effett s?i? tad-dritt tal-Unjoni, billi ma tapplikax, fejn huwa ne?essarju, fuq awtorità tag?ha stess, kwalunkwe dispo?izzjoni li tmur kontra l-le?i?lazzjoni nazzjonali, anki jekk adottata sussegwentement, ming?ajr ma jkollha titlob jew tistenna l-konstatazzjoni ta' nullità minn qabel tag?ha ta' din id-dispo?izzjoni permezz ta' pro?edura le?i?lattiva jew kostituzzjonali (68).

112. Konsegwentement, jekk ikun ne?essarju, il-qorti tar-rinviju jkollha tonqos milli tapplika dispo?izzjoni b?all-a??ar subparagrafu tal-Artikolu 160 tal-codice penale Taljan, kif emendata nil-Li?i Nru 251/2005, jekk din id-dispo?izzjoni tkun tirrifletti nuqqas sistematiku, li jipprekludi l-kisba ta' e?itu konformi mad-dritt tal-Unjoni peress li t-termini ta' preskrizzjoni jkunu e??essivament qosra.

113. Madankollu, je?tie? li ting?ata kunsiderazzjoni f'iktar dettall lill-kwistjoni dwar jekk tali appro?? imurx kontra l-prin?ipji ?enerali tad-dritt tal-Unjoni, b'mod partikolari, il-prin?ipju ta' legalità tal-pieni (*nullum crimen, nulla poena sine lege*). Dan jifforma parti mill-prin?ipji ?enerali tad-dritt li huma l-ba?i tat-tradizzjonijiet kostituzzjonali komuni g?all-Istati Membri (69), u li issa jgawdi l-istatus ta' dritt fundamentali tal-Unjoni skont l-Artikolu 49 tal-Karta dwar id-Drittijiet Fundamentali. Skont il-prin?ipju ta' omo?eneità (l-ewwel sentenza tal-Artikolu 52(3) tal-Karta), fl-interpretazzjoni tal-Artikolu 49 tal-Karta, g?andha ting?ata kunsiderazzjoni b'mod partikolari lill-Artikolu 7 tal-KEDB u lill-?urisprudenza mog?tija mill-Qorti Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem (QEDB).

114. Il-prin?ipju tal-legalità tal-pieni jg?id li ?add ma g?andu jinstab ?ati ta' att jew ta' ommissjoni li ma kinux punibbli fil-mument li twettqu, skont id-dritt nazzjonali jew internazzjonali, u li ma g?andhiex ti?i imposta piena iktar severa minn dik li kienet applikabbli fil-mument li twettaq ir-reat (l-ewwel u t-tieni sentenza tal-Artikolu 49(1) tal-Karta). Dan il-prin?ipju huwa akkumpanjat bir-regola li d-direttivi ma jistg?ux ji?u invokati direttament sabiex ti?i ddeterminata jew aggravata r-responsabbiltà kriminali (70).

115. Kuntrarjament g?all-fehma ta' G, Anakiev u tal-Gvern Taljan, madankollu, f'ka? b?al dak pre?enti, ma hemmx riskju ta' kunflitt mal-prin?ipju ta' legalità tal-pieni. Fil-fatt, minn perspettiva sostantiva, dan il-prin?ipju je?i?i sempli?ement li l-le?i?lazzjoni tipprovdi definizzjoni ?ara tar-reati u tal-pieni korrispondenti (71). Madankollu, id-dispo?izzjonijiet dwar il-preskrizzjoni ma jipprovdu xejn dwar ir-responsabbiltà kriminali ta' att jew tal-piena marbuta mieg?u, i?da jikkon?ernaw biss il-kwistjoni dwar jekk hijiex possibbli l-prosekuzzjoni ta' reat u, konsegwentement, ma jaqg?ux fil-kamp ta' applikazzjoni tar-regola *nullum crimen, nulla poena sine lege* (72). G?all-istess ra?uni,

anki l-prin?ipju tal-applikazzjoni retroattiva tal-piena l-iktar favorevoli (it-tielet sentenza tal-Artikolu 49(1) tal-Karta tad-Drittijiet Fundamentali (73)) ma japplikax g?al kwistjonijiet ta' preskrizzjoni.

116. Huwa f'dan ir-rigward, barra minn hekk, li l-kaw?a pre?enti tvarja fundamentalment mill-kaw?a Berlusconi *et*, li, g?ad-differenza ta' din il-kaw?a, kienet tikkon?erna emenda tad-dispo?izzjonijiet *sostantivi* tad-dritt nazzjonali u b'mod partikolari tad-dispo?izzjonijiet penali applikabbli g?al ?erti reati, li, *inter alia*, taw lok g?al pieni iktar favorevoli u g?aldaqstant indirettament kellhom impatt fuq il-preskrizzjoni tal-pro?eduri (74).

117. Fl-isfond ta' dan, ir-rekwi?iti dwar il-legalità tal-pieni huma kompletament issodisfatti f'ka? b?al dak inkwistjoni, peress li r-responsabbiltà kriminali tal-a?ir li huma akku?ati bih l-imputati u l-piena korrispondenti jirri?ultaw direttament mid-dritt penali Taljan, b'mod iktar pre?i? mill-Artikoli 2 u 8 tad-DL 74/2000. La r-responsabbiltà kriminali u lanqas il-piena, tal-a?ir inkwistjoni ma jirri?ultaw direttament mid-dispo?izzjonijiet ta?t id-dritt tal-Unjoni b?all-Artikoli 4(3) TUE u 325 TFUE, id-Direttiva 2006/112, ir-Regolament Nru 2988/95 jew il-Konvenzjoni PIF.

118. G?aldaqstant, g?ad-differenza tal-kaw?a Berlusconi *et*, f'din il-kaw?a, l-applikazzjoni ta' rekwi?iti ta?t id-dritt tal-Unjoni ma tag?tix lok, fiha nfisha, g?all-obbligi min-na?a ta' individwi u, b'mod partikolari, ma tiddeterminax jew ma taggravax ir-responsabbiltà kriminali tal-individwi. Din tkun sempli?ement te?les, fuq livell pro?edurali, lill-awtoritajiet nazzjonali tal-prosekuzzjoni mir-restrizzjonijiet li jmorru kontra d-dritt tal-Unjoni.

119. Mill-prin?ipju ta' legalità tal-pieni ma jistax ji?i dedott li r-regoli applikabbli dwar it-tul, il-pro?ess u l-interruzzjoni tat-terminu ta' preskrizzjoni g?andhom ne?essarjament dejjem ikunu ddeterminati skont id-dispo?izzjonijiet legali li kienu fis-se?? fil-mument li fih twettaq l-att. Ma te?isti ebda aspettattiva le?ittima f'dan ir-rigward.

120. Il-perijodu ta' ?mien li fih tista' ssir il-prosekuzzjoni ta' reat jista' pjuttost ji?i emendat anki wara li jkun twettaq ir-reat, sakemm it-terminu ta' preskrizzjoni ma jkunx skada (75). Fl-a??ar mill-a??ar, is-sitwazzjoni hawnhekk tixbah lil dik fil-kuntest ta' applikazzjoni ta' regoli pro?edurali ?odda g?al sitwazzjonijiet, li filwaqt li nbdew fil-passat, g?adhom ma ntemmux (76).

121. Fil-kuntest tal-awtonomija pro?edurali tal-Istati Membri, dan ifisser li, fil-ka?ijiet kollha fejn il-preskrizzjoni ma tkunx g?adha skadiet (77), hemm mar?ni diskrezzjonali sabiex jittie?du inkunsiderazzjoni l-evalwazzjonijiet tad-dritt tal-Unjoni li l-qrati tal-Istati Membri jridu je?awrixxu b'mod s?i?, b'kunsiderazzjoni debita g?all-prin?ipji ta' ekwivalenza u ta' effettività, meta japplikaw il-le?i?lazzjoni nazzjonali tag?hom.

122. Madankollu, dan ma jfissirx li termini ta' preskrizzjoni *?odda* ji?u *direttament* dedotti mid-dritt tal-Unjoni. Fi kwalunkwe ka?, ma hemm ebda dispo?izzjonijiet fl-Artikoli 4(3) TUE u 325 tat-TFUE, fir-Regolament Nru 2988/95 u fil-Konvenzjoni PIF li huma suffi?jentement spe?ifi?i b'mod li jkunu jistg?u ji?u applikati direttament fir-rigward ta' individwi. L-istess japplika, anki min?abba n-natura legali tag?ha, g?ad-Direttiva 2006/112 (78).

123. It-tul u l-pro?ess tat-termini ta' preskrizzjoni g?andhom pjuttost ikunu s-su??ett ta' dispo?izzjonijiet spe?ifi?i tad-dritt nazzjonali li huma konformi mad-dritt tal-Unjoni. F'dan ir-rigward, id-dritt tal-Unjoni jkollu, l-iktar l-iktar, *effett indirett* fuq il-kaw?a prin?ipali, sa fejn jg?in lill-qorti nazzjonali tistabbilixxi l-kriterji korretti sabiex tapplika d-dritt nazzjonali konformement mad-dritt tal-Unjoni.

124. Din ma timplikax l-abolizzjoni s?i?a tal-preskrizzjoni i?da l-applikazzjoni ta' dispo?izzjoni adatta dwar il-preskrizzjoni (79), li trendi l-impo?izzjoni ta' sanzjonijiet effettivi, proporzjonati u disswa?ivi fi smig? xieraq ta' tul ra?onevoli (Artikolu 47(2) tal-Karta tad-Drittijiet Fundamentali, l-

ewwel sentenza tal-Artikolu 6(1) tal-KEDB) prospett realistiku.

125. Fost il-mi?uri li g?andhom jittie?du mill-qorti tar-rinviju f'dan il-kuntest hemm, b'mod partikolari, l-applikazzjoni tar-regoli tal-preskrizzjoni *ming?ajr* it-terminu ta' preskrizzjoni assolut kif previst fl-a??ar subparagrafu tal-Artikolu 160 tal-codice penale Taljan, kif emendat bil-Li?i Nru 251/2005. Kif di?à sostnejt (80), jidher minn informazzjoni pprovduta mill-Kummissjoni waqt is-seduta, li d-dritt Taljan jipprevedi reati, inklu? fil-qasam tal-kriminalità ekonomika, li fir-rigward tag?hom ma japplika ebda terminu ta' preskrizzjoni assolut.

126. Sussidjarjament, jista' ji?i kkunsidrat l-appro?? li ji?u applikati termini ta' preskrizzjoni riveduti g?al reati fiskali, li ?ew esti?i b'terz, kif hemm ipprovdut pre?entement fil-Li?i Nru 148/2011 (81) (82). Fl-a??ar nett, possibbiltà o?ra tista' tkun li r-regoli ta' preskrizzjoni pre?edenti, kif kienu jirri?ultaw mill-codice penale Taljan fil-ver?joni tieg?u *qabel* l-emenda bil-Li?i Nru 251/2005, jitqiesu li g?adhom applikabbli g?all-ka? pre?enti.

127. Liema minn dawn il-possibbiltajiet tintg?a?el hija fl-a??ar mill-a??ar kwistjoni tad-dritt nazzjonali u l-interpretazzjoni tieg?u, li l-evalwazzjoni tag?ha g?andha ssir biss mill-qorti nazzjonali. Mill-perspettiva tad-dritt tal-Unjoni, l-uniku rekwi?it huwa li s-soluzzjoni adottata tkun applikata fi smig? xieraq (Artikolu 47(2) tal-Karta tad-Drittijiet Fundamentali, l-ewwel sentenza tal-Artikolu 6(1) tal-KEDB) b'mod nondiskriminatorju u tkun ibba?ata fuq kriterji ?ari, komprensibbli, kif ukoll applikabbli b'mod ?enerali.

VII – **Konklu?joni**

128. Fid-dawl tal-kunsiderazzjonijiet pre?edenti, nipproponi li l-Qorti tal-?ustizzja tirrispondi kif ?ej g?ad-domandi preliminari mressqa mit-Tribunale di Cuneo:

1) L-Artikoli 4(3) TUE u 325 tat-TFUE, ir-Regolament (KE, Euratom) Nru 2988/95 u d-Direttiva 2006/112/KE g?andhom ji?u interpretati fis-sens li dawn je?i?u lill-Istati Membri jipprovdu sanzjonijiet effettivi, proporzjonati u disswa?ivi fir-rigward ta' irregolaritajiet fil-qasam tal-VAT.

2) L-Artikolu 2(1) tal-Konvenzjoni dwar il-protezzjoni tal-interessi finanzjarji tal-Komunitajiet Ewropej, iffirmata fil-Lussemburgu, fis-26 ta' Lulju 1995, jobbliga lill-Istati Membri jippenalizzaw frodi fil-qasam tal-VAT permezz ta' pieni kriminali effettivi, proporzjonati u disswa?ivi, li, minn tal-inqas fil-ka?ijiet serji ta' frodi, g?andhom jinkludu wkoll pieni ta' pri?unerija.

3) Dispo?izzjoni tad-dritt nazzjonali dwar it-termini ta' preskrizzjoni ta' pro?eduri li, min?abba ra?unijiet sistemati?i, ikollha l-effett li f'numru ta' ka?ijiet li je?entaw mill-pieni lil persuni responsabbli g?al frodi fil-qasam tal-VAT, hija inkompatibbli mad-dispo?izzjonijiet tad-dritt tal-Unjoni msemmija iktar 'il fuq. Fi pro?eduri kriminali pendenti, il-qrati nazzjonali g?andhom jonqsu milli japplikaw tali dispo?izzjoni.

1 – Lingwa ori?inali: il-?ermani?.

2 – Ara l-Artikolu 2(1)(b) tad-De?i?joni tal-Kunsill 2007/436/KE, Euratom, tas-7 ta' ?unju 2007, dwar is-sistema ta' ri?orsi proprji tal-Komunitajiet Ewropej (?U L 163, p. 17) (iktar 'il quddiem, id-"De?i?joni dwar ir-ri?orsi proprji").

3 – Sentenza Berlusconi *et* (C?387/02, C?391/02 u C?403/02, EU:C:2005:270).

4 – Regolament tal-Kunsill (KE, Euratom) Nru 2988/95, tat-18 ta' Di?embru 1995, dwar il-protezzjoni tal-interessi finanzjarji tal-Komunità Ewropea (?U Edizzjoni Spe?jali bil-Malti, Kapitolu 1, Vol. 1, p. 340).

5 – Konvenzjoni dwar il-protezzjoni tal-interessi finanzjarji tal-Komunitajiet Ewropej, iffirmata fil-Lussemburgu fis-26 ta’ Lulju 1995 (?U Edizzjoni Spe?jali bil-Malti, Kapitolu 19, Vol. 8, p. 57). L-abbrevjazzjoni “PIF” tikkorrispondi g?at-terminu bil-Fran?i? ta’ “protezzjoni tal-interessi finanzjarji” (“*protection des intérêts financiers*”).

6 – Direttiva tal-Kunsill 2006/112/KE, tat-28 ta’ Novembru 2006, dwar is-sistemi komuni fuq il-valur mi?jud (?U L 347, p. 1).

7 – Trattat dwar l-Unjoni Ewropea, kif emendat bit-Trattat ta’ Maastricht.

8 – ?U Edizzjoni Spe?jali bil-Malti, Kapitolu 19, Vol. 1, p. 9.

9 – Kodi?i Kriminali.

10 – *GURI* Nru 285 tas-7 ta’ Di?embru 2005.

11 – Digriet Le?i?lattiv.

12 – Id-Digriet Le?i?lattiv Nru 74/2000 huwa intitolat “Nuova disciplina dei reati in materia di imposte sui redditi e sul valore aggiunto” (Dispo?izzjonijiet ?odda li jirregolaw reati fil-qasam tat-taxxa fuq id-d?ul u tal-VAT), ippubblikat f’*GURI* Nru 76 tal-31 ta’ Marzu 2000.

13 – Il-fra?i “missing traders” (kummer?janti nieqsa) tirreferi g?al kumpanniji li huma esklu?ivament involuti fil-produzzjoni ta’ dokumenti fiskali g?all-finijiet tal-eva?joni tat-taxxa.

14 – Fil-lingwa tal-kaw?a: udienza preliminare.

15 – Minn dak i?-?mien, il-funzjonijiet tat-Tribunale di Mondovi ?ew amalgamati ma dawk tat-Tribunale di Cuneo.

16 – Giudice dell’Udienza Preliminare.

17 – L-uni?i e??ezzjonijiet g?all-?urisdizzjoni tag?ha li tag?ti de?i?jonijiet preliminari huma ?erti partijiet tad-dritt tal-Unjoni li jirrigwardaw il-Politika Barranija u ta’ Sigurtà Komuni (ara s-sitt sentenza tat-tieni subparagrafu tal-Artikolu 24(1) TUE u l-Artikolu 275(1) TFUE).

18 – Sentenzi Cowan (186/87, EU:C:1989:47, punt 19), Placanica (C?338/04, C?359/04 u C?360/04, EU:C:2007:133, punt 68) u Achughbabian (C?329/11, EU:C:2011:807, punt 33).

19 – Sentenza Åkerberg Fransson (C?617/10, EU:C:2013:105, punti 27 u 28).

20 – Trattat dwar l-Unjoni Ewropea, kif emendat mit-Trattat ta’ Maastricht.

21 – Protokoll Nru 36 tat-Trattat UE u tat-Trattat FUE (?U 2008, C 115, p. 322).

22 – Ara, f’dan is-sens, is-sentenza Wery?ski (C?283/09, EU:C:2011:85, punti 30 u 31).

23 – Protokoll li jirrigwarda l-interpretazzjoni tal-Konvenzjoni dwar il-protezzjoni tal-interessi finanzjarji tal-Komunitajiet Ewropej mill-Qorti Ewropea tal-?ustizzja fil-kuntest ta’ de?i?joni preliminari, iffirmat fi Brussell fid-29 ta’ Novembru 1996 (?U 1997, C 151, p. 1). B?all-Konvenzjoni PIF infisha, dan il-Protokoll Addizzjonali ?ie konklu? fuq il-ba?i tal-Artikolu K3(2)(c) UE u da?al fis-se?? fis-17 ta’ Ottubru 2002.

24 – Trattat dwar l-Unjoni Ewropea, kif emendat bit-Trattat ta’ Amsterdam.

25 – Ara, minn na?a, id-dikjarazzjoni tar-Repubblika Taljana skont l-Artikoli 35(2) u (3)(b) UE (notifika ppubblikata fil-?U 1999, L 114, p. 56) u, min-na?a l-o?ra, id-dikjarazzjoni tar-Repubblika Taljana tad-19 ta’ Lulju 2002 fil-Protokoll Addizzjonali g?all-Konvenzjoni PIF, din tal-a??ar disponibbli fuq is-sit internet tal-Kunsill tal-Unjoni Ewropea (kif a??ornata fl-20 ta’ Frar 2015): http://www.consilium.europa.eu/fr/documents-publications/agreements-conventions/ratification/?v=decl&aid=1996090&pid=I.

26 – Sentenzi Beck u Bergdorf (C?355/97, EU:C:1999:391, punt 22), Régie Networks (C?333/07, EU:C:2008:764, punt 46) u Križan *et* (C?416/10, EU:C:2013:8, punt 54).

27 – Sentenzi Bosman (C?415/93, EU:C:1995:463, punt 61), Beck u Bergdorf (C?355/97, EU:C:1999:391, punt 22), Régie Networks (C?333/07, EU:C:2008:764, punt 46) u Križan *et* (C?416/10, EU:C:2013:8, punt 53 u 54).

28 – Ara, b’mod partikolari, is-sentenzi Berlusconi *et* (C?387/02, C?391/02 u C?403/02, EU:C:2005:270) u Åkerberg Fransson (C?617/10, EU:C:2013:105).

29 – Ara, f’dan is-sens, is-sentenza Berlusconi *et* (C?387/02, C?391/02 u C?403/02, EU:C:2005:270) u d-digriet Mulliez *et* (C?23/03, C?52/03, C?133/03, C?337/03 u C?473/03, EU:C:2006:285), li fihom il-Qorti tal-?ustizzja ma rreferietx g?all-e??ezzjonijiet ta’ inammissibbiltà mqajma minn diversi partijiet fil-kaw?a prin?ipali, i?da rrispondiet immedjatament g?all-kontenut tad-domandi preliminari.

30 – Ara l-punti 57 sa 72 ta’ dawn il-konklu?jonijiet iktar ’il quddiem.

31 – Fl-istess sens, il-Qorti tal-?ustizzja, fis-sentenza E u F (C?550/09, EU:C:2010:382) irrispondiet g?al talba g?al de?i?joni preliminari ta’ qorti ?ermani?a li wkoll kienet te?i?i de?i?joni dwar il-ftu? abba?i ta’ att ta’ akku?a mfassal mill-Uffi??ju tal-Prosekutur Pubbliku. Ara, barra minn hekk, b’mod iktar ?enerali, is-sentenzi AGM-COS.MET (C?470/03, EU:C:2007:213, punt 45) u Coleman (C?303/06, EU:C:2008:415, punti 28 sa 32).

32 – Sentenzi Asjes *et* (209/84 sa 213/84, EU:C:1986:188, punti 71 u 72), Vlaamse Reisbureaus (311/85, EU:C:1987:418, punt 10), Cipolla *et* (C?94/04 u C?202/04, EU:C:2006:758, punti 46 u 47) kif ukoll API *et* (C?184/13 sa C?187/13, C?194/13, C?195/13 u C?208/13, EU:C:2014:2147, punti 28 u 29).

33 – Ara, f’dan is-sens, is-sentenzi Il-?ermanja vs Il-Kummissjoni (C?156/98, EU:C:2000:467, punt 22), Il-Kummissjoni vs Government of Gibraltar u Ir-Renju Unit (C?106/09 P u C?107/09 P, EU:C:2011:732, punti 72 u 73), 3M Italia (C?417/10, EU:C:2012:184, punti 41 sa 44) kif ukoll P (C?6/12, EU:C:2013:525, punt 18).

34 – Ara, f’dan ir-rigward, il-punti 74 sa 121 ta’ dawn il-konklu?jonijiet.

35 – L-a??ar punt huwa enfasizzat fis-sentenza Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid (C?484/08, EU:C:2010:309, punt 46), b’referenza g?all-prin?ipju ta’ ekonomija tas-suq miftu? b’kompetizzjoni libera, li huwa wkoll stabbilit fl-Artikolu 119 TFUE.

36 – Ara, fl-istess sens, is-sentenza Échirolles Distribution (C?9/99, EU:C:2000:532, punt 25), g?al darba o?ra fir-rigward tal-prin?ipju tal-ekonomija tas-suq miftu? b’kompetizzjoni libera, stabbilit fl-Artikolu 119 TFUE

37 – Sentenzi Franzén (C?189/95, EU:C:1997:504, punt 79) u Belgian Electronic Sorting Technology (C?657/11, EU:C:2013:516, punt 28) kif ukoll De?i?joni Szabó (C?204/14, EU:C:2014:2220, punt 16).

38 – Sentenzi Alsatel (247/86, EU:C:1988:469, punti 7 u 8) u Hennen Olie (C?302/88, EU:C:1990:455, punt 20); ara wkoll il-konklu?jonijiet re?enti tal-Avukat ?enerali Mengozzi fil-kaw?a Wagner-Raith (C?560/13, EU:C:2014:2476, punti 16 sa 48).

39 – Sentenzi SARPP (C?241/89, EU:C:1990:459, punt 8), Ritter-Coulais (C?152/03, EU:C:2006:123, punt 29), Promusicae (C?275/06, EU:C:2008:54, punt 42), Aventis Pasteur (C?358/08, EU:C:2009:744, punt 50) u Centre public d'action sociale d'Ottignies-Louvain-La-Neuve (C?562/13, EU:C:2014:2453, punt 37).

40 – Sentenzi Il-Kummissjoni vs Il-Gre?ja (68/88, EU:C:1989:339, punt 24), Berlusconi *et* (C?387/02, C?391/02 u C?403/02, EU:C:2005:270, punt 65), Adeneler *et* (C?212/04, EU:C:2006:443, punt 94) u Fiamingo *et* (C?362/13, C?363/13 u C?407/13, EU:C:2014:2044, punti 62 u 64).

41 – Sentenzi Il-Kummissjoni vs Il-Gre?ja (68/88, EU:C:1989:339, punti 23 u 24) u Berlusconi *et* (C?387/02, C?391/02 u C?403/02, EU:C:2005:270, punti 64 u 65); ara fl-istess sens, is-sentenza SGS Belgium *et* (C?367/09, EU:C:2010:648, punt 41).

42 – Sentenza Åkerberg Fransson (C?617/10, EU:C:2013:105, punti 25 u 36).

43 – L-Artikolu 2(1)(b) tad-De?i?joni dwar ir-ri?orsi proprji; ara wkoll is-sentenzi Il-Kummissjoni vs L-Italja (C?132/06, EU:C:2008:412, punt 39) u Belvedere Costruzioni (C?500/10, EU:C:2012:186, punt 22) kif ukoll is-sentenza Il-Kummissjoni vs Il-?ermanja (C?539/09, EU:C:2011:733, punti 71 u 72).

44 – Sentenza Åkerberg Fransson (C?617/10, EU:C:2013:105, punti 26 u 36).

45 – Ara l-punti 92 sa 105 ta' dawn il-konklu?jonijiet.

46 – Sentenza Åkerberg Fransson (C?617/10, EU:C:2013:105, punt 34). Mill-Artikolu 6 tar-Regolament Nru 2988/95 jidher ?ar li l-Istati Membri huma liberi li jirrikorru g?al pieni *kriminali*.

47 – Ara, f'dan is-sens, anki jekk f'kuntest differenti, is-sentenzi von Colson und Kamann (14/83, EU:C:1984:153, punt 28), Adeneler *et* (C?212/04, EU:C:2006:443, punti 102 sa 104) u Fiamingo *et* (C?362/13, C?363/13 u C?407/13, EU:C:2014:2044, punt 61 l-a??ar parti).

48 – Kif di?à stqarrejt fil-konklu?jonijiet tieg?i fis-sentenza Berlusconi *et* (C?387/02, C?391/02 u C?403/02, EU:C:2004:624, punt 91).

49 – Ara, mill-?did, il-konklu?jonijiet tieg?i fis-sentenza Berlusconi *et* (C?387/02, C?391/02 u C?403/02, EU:C:2004:624, punt 107).

50 – Ara l-konklu?jonijiet tieg?i fis-sentenza Berlusconi *et* (C?387/02, C?391/02 u C?403/02, EU:C:2004:624, punt 108).

51 – Din il-possibbiltà hija pprovduta lill-Istati Membri permezz tal-Artikolu 6 tar-Regolament Nru 2988/95.

52 – Sentenza Belvedere Costruzioni (C?500/10, EU:C:2012:186, punt 28).

53 – Sentenza Il-Kummissjoni vs L-Italja (C?132/06, EU:C:2008:412, punti 43 sa 47 u 52).

54 – Fl-istess sens, ara l-konklu?jonijiet tieg?i fis-sentenza Berlusconi *et* (C?387/02, C?391/02 u C?403/02, EU:C:2004:624, punt 110).

55 – Rapport ta' spjegazzjoni marbut mal-Konvenzjoni dwar il-protezzjoni tal-interessi finanzjarji tal-Komunitajiet Ewropej, approvat mill-Kunsill fis-26 ta' Mejju 1997 (?U 1997, C 191, p. 1); ara, b'mod partikolari l-a??ar paragrafu tal-ispjegazzjonijiet tal-Artikolu 1(1) tal-Konvenzjoni (?U 1997, C 191, p. 4,).

56 – Skont il-fehma tal-Gvern ?ermani?, l-inklu?joni tal-VAT fl-oqsma li fihom id-dritt tal-Unjoni je?i?i li l-Istat Membri jintrodu?i pieni kriminali hija biss ipprovduta fi proposta le?i?lattiva tal-Kummissjoni li g?adha pendenti: Proposta g?al Direttiva tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill dwar il-protezzjoni kriminali tal-interessi finanzjarji tal-Komunità, KUMM(2001), 272 finali (?U C 240 E, p. 125).

57 – Sentenzi Antonissen (C?292/89, EU:C:1991:80, punt 18), Skov u Bilka (C?402/03, EU:C:2006:6, punt 42) u Quelle (C?404/06, EU:C:2008:231, punt 32).

58 – Ara, dwar dan, l-estratt rilevanti mir-Rapport ta' spjegazzjoni fil-?U 1997, C 191, p. 4, l-a??ar paragrafu.

59 – Artikolu 2(1)(b) tad-De?i?joni dwar ir-ri?orsi proprji.

60 – Sentenzi Il-Kummissjoni vs Il-?ermanja (C?539/09, EU:C:2011:733, punt 72) u Åkerberg Fransson (C?617/10, EU:C:2013:105, punt 26).

61 – Il-premessi 1 u 2 tal-Att tal-Kunsill li jfassal il-Konvenzjoni PIF (?U Edizzjoni Spe?jali bil-Malti, Kapitolu 19, Vol. 1, p. 9).

62 – Sentenza Il-Kummissjoni vs Il-Bel?ju (C?437/04, EU:C:2007:178, l-a??ar parti tal-punt 56).

63 – Ara, iktar 'il fuq, il-punti 86 sa 90 ta' dawn il-konklu?jonijiet.

64 – Rapport 1/09 (EU:C:2011:123, punt 68); fir-rigward b'mod partikolari tad-direttivi, ara, barra minn hekk, *inter alia*, is-sentenza Kücükdeveci (C?555/07, EU:C:2010:21, punt 48).

65 – Dwar l-interpretazzjoni konformi mad-dritt primarju, ara s-sentenzi Murphy *et* (157/86, EU:C:1988:62, punt 11) u ITC (C?208/05, EU:C:2007:16, punt 68); dwar l-interpretazzjoni tad-dritt nazzjonali konformement mad-dritt sekondarju, ara s-sentenzi Marleasing (C?106/89, EU:C:1990:395, punt 8), Pfeiffer *et* (C?397/01 sa C?403/01, EU:C:2004:584, punt 113), Dominguez (C?282/10, EU:C:2012:33, punt 24) u Asocia?ia Accept (C?81/12, EU:C:2013:275, punt 71).

66 – Sentenzi Pfeiffer *et* (C?397/01 sa C?403/01, EU:C:2004:584, punti 115 sa 119), Adeneler *et* (C?212/04, EU:C:2006:443, punt 111), Dominguez (C?282/10, EU:C:2012:33, punt 27), Association de médiation sociale (C?176/12, EU:C:2014:2, punt 38) u Schoenimport "Italmoda" Mariano Previti (C?131/13, C?163/13 u C?164/13, EU:C:2014:2455, punt 52); b'mod simili, di?à kien hemm is-sentenza von Colson u Kamann (14/83, EU:C:1984:153, punt 28: "sa fejn permess mill-mar?ni ta' diskrezzjoni tad-dritt nazzjonali tag?ha").

67 – Sentenza Association de médiation sociale (C?176/12, EU:C:2014:2, punt 39); ara, barra minn hekk, is-sentenzi Kolpinghuis Nijmegen (80/86, EU:C:1987:431, punt 13) u Adeneler *et* (C?212/04, EU:C:2006:443, punt 110).

68 – Sentenzi Simmenthal (106/77, EU:C:1978:49, punti 21 u 24), Melki u Abdeli (C?188/10 u C?189/10, EU:C:2010:363, punt 43) u Åkerberg Fransson (C?617/10, EU:C:2013:105, punt 45).

69 – Sentenzi Advocaten voor de Wereld (C?303/05, EU:C:2007:261, punt 49) u Intertanko *et* (C?308/06, EU:C:2008:312, punt 70).

70 – Sentenzi X (14/86, EU:C:1987:275, punt 20), Kolpinghuis Nijmegen (80/86, EU:C:1987:431, punt 13), X (C?74/95 u C?129/95, EU:C:1996:491, punt 24), Berlusconi *et* (C?387/02, C?391/02 u C?403/02, EU:C:2005:270, punt 74) kif ukoll Grøngaard u Bang (C?384/02, EU:C:2005:708, punt 30).

71 – Sentenzi Advocaten voor de Wereld (C?303/05, EU:C:2007:261, punt 50), Intertanko *et* (C?308/06, EU:C:2008:312, punt 71) u Lafarge vs Il-Kummissjoni (C?413/08 P, EU:C:2010:346, punt 94).

72 – Ara, f'dan ir-rigward, il-?urisprudenza tal-Qorti Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem, sentenza tat-22 ?unju 2000, Coëme *et* vs Il-Bel?ju (rikors Nru 32492/96 *et*, *Recueil des arrêts et décisions* 2000-VII, punt 149), u tas-17 ta' Settembru 2009, Scoppola vs L-Italja (Nru 2) (rikors Nru 10249/03, punt 110); marbuta mas-sentenza tal-QEDB Coëme *et* vs Il-Bel?ju: Qorti Kostituzzjonali Taljana (Corte costituzionale), sentenza Nru 236 tad-19 ta' Lulju2011, punt 15; li ng?atat pre?edentement, fl-istess sens, il-Qorti Kostituzzjonali Federali ?ermani?a (*BVerfGE* 25, 269, 286 *et seq*.).

73 – Dwar il-fatt li dan il-prin?ipju huwa mnaqqax fit-tradizzjonijiet kostituzzjonali komuni tal-Istati Membri kif ukoll fil-prin?ipji ?enerali tad-dritt tal-Unjoni ara, barra minn hekk, is-sentenza Berlusconi *et* (C?387/02, C?391/02 u C?403/02, EU:C:2005:270, punt 68 u 69) kif ukoll il-konklu?jonijiet tieg?i f'din il-kaw?a (EU:C:2004:624, punti 155 sa 157). Il-QEDB ukoll re?entement irrikonoxxiet dan il-prin?ipju fil-kuntest tal-Artikolu 7 tal-KEDB (is-sentenza tas-17 ta' Settembru 2009, Scoppola vs L-Italja [Nru 2], rikors Nru 10249/03, punti 105 sa 109).

74 – Ara s-sentenza Berlusconi *et* (C?387/02, C?391/02 u C?403/02, EU:C:2005:270, punti 18 sa 22) kif ukoll il-konklu?jonijiet tieg?i f'din il-kaw?a (EU:C:2004:624, punt 31).

75 – QEDB, sentenza tat-22 ta' ?unju 2000, Coëme *et* vs Il-Bel?ju (rikors Nru 32492/96 *et*, *Recueil des arrêts et décisions* 2000-VII, punt 149).

76 – Ara, f'dan ir-rigward, is-sentenzi Meridionale Industria Salumi *et* (212/80 sa 217/80, EU:C:1981:270, punt 9), Pokrzeptowicz-Meyer (C?162/00, EU:C:2002:57, punt 49), Molenbergnatie (C?201/04, EU:C:2006:136, punt 31) u Il-Kummissjoni vs Spanja (C?610/10, EU:C:2012:781, punt 45) kif ukoll il-konklu?jonijiet tieg?i fil-kaw?a Il-Kummissjoni vs Moravia Gas Storage (C?596/13 P, EU:C:2014:2438, punt 28 sa 31).

77 – Fil-ka? tal-akku?at G. Anakiev, l-atti li huma s-su??ett tal-akku?a, skont l-informazzjoni tal-qorti tar-rinviju, di?à huma preskritti.

78 – Sentenzi Arcaro (C?168/95, EU:C:1996:363, punt 36), X (C?74/95 u C?129/95, EU:C:1996:491, punt 23) u Berlusconi *et* (C?387/02, C?391/02 u C?403/02, EU:C:2005:270, punt 73).

79 – Ara, kif di?à semmejt iktar ’il fuq, il-punti 87 u 88 ta’ dawn il-konklu?jonijiet.

80 – Ara, iktar ’il fuq, punt 81 ta’ dawn il-konklu?jonijiet.

81 – Ara, f’dan ir-rigward, il-punt (l) tal-Artikolu 2(36) (*GURI* Nru 216 tas-16 ta’ Settembru 2011).

82 – Wie?ed mill-imputati, G. Anakiev, irrefera g?al dawn id-dispo?izzjonijiet l-?odda fil-pro?eduri quddiem il-Qorti tal-?ustizzja.